

Naročnina za kraljevino
SHS
Mesečno 40 K. Letno 480 K.
Inozemstvo:
Mesečno 50 K. Letno 600 K.
Oglaš: enostolpna mm vrsta za
enkrat 2 K, večkrat popust.

JUGOSLAVA

Uredništvo:
Wolfova ulica 1/A. Telefon 360
Uprava:
1. trg 8. Telefon 44
okopisi se ne vračajo
sanjem je priložiti znamko
za odgovor

Placano do
Ljubljana, knjižnica
Pavšalni franko

Radikalni klub razpravlja o Protičevi akciji.

Zagreb, 21. sept. »Jutarnji list« poroča iz Beograda: Včeraj popoldne je kasno v noč imel glavni odbor radikalne stranke sejo, na kateri je prišlo do burnih prizorov. Razpravljalo se je vprašanje, kako naj se zadrži klub na pram akciji g. Protiča. Nekateri so zahtevali, da naj se klub energično zavaruje proti Protičevi akciji, dočim so drugi izrazili mnenje, naj se še nekoliko počaka, da se razbistri položaj. Dosegel se je sporazum glede tega, da je za vsako ceno treba paziti na to, da se obdrži edinstvo radikalne stranke. Cepitev stranke se nikakor ne sme pripustiti. Potem je odbor pretresal vprašanje volilnega zakona ter so se v glavnem sprejela načela, ki jih je določila vlada. O. Davidović, načelnik demokratskega kluba, bi imel posetiti g. Pašića, da mu predloži klubove zahteve glede akcije g. Protiča, vendar pa ga g. Pašić ni mogel sprejeti, ker je seja glavnega odbora radikalne stranke trajala celo popoldne.

Zagreb, 21. sept. »Jutarnji list« po-

Sklepi ministrskega sveta glede valute.

Beograd, 21. sept. Danes dopoldne je bila seja ministrskega sveta, na kateri se je v prvi vrsti razpravljalo o ukrepih za izboljšanje naše valute. Ministrski svet je razpravljal o vseh sklepih, ki so se sklenili na konferencah med ministrom Kumanudijem in zastopniki naših ekonomskih krogov. V kratkem bo sprejet poseben pravilnik, za katerega je bil izdelan načrt sporazuma z našimi poljedelskimi krogi in ki predvideva omejitve prometa z devizami, samo za stranke, ki imajo najmanj tri milijone dinarjev. Devizni promet bo upravljala Narodna banka in njene filijale. Tudi promet z valutami bo podvržen državnemu nadzoru. Da se prepreči špekulacije, ki so doslej toliko škodovala naši valuti, se namerava revidirati borzni pravil-

nik, po katerem se bodo izključile iz borznega poslovanja vse sumljive osebe. Ministrski svet je v načelu vse te ukrepe že sprejel. O posameznostih se bo nadaljevalo razpravljanje jutri. V zvezi z zvišanjem naše valute je tudi načrt, da se čimbolj zavaruje naša produkcija proti tuji konkurenci. Ministri dr. Spaho, Tričković in dr. Kukovec so kritizirali dosedanje postopanje vlade pri vojni dobavih ter so ugotovili, da domači izdelki niso imeli toliko prednosti pri nas, kakor jih imajo v tujih državah. Ministrski svet je sklenil, da bo v bodoče revidiral politiko vlade v tem zmislu. Podpisanih je bilo končno še nekoliko ukazov vojnega ministrstva, ministrstva za šume in rude in ministrstva za prosveto. Seja je trajala od devetih do trinajstih.

Karlistično gibanje na Zapadnem Madžarskem.

MALA ANTANTA POPOLNOMA PRIPRAVLJENA. USODA ZAPADNE MADŽARSKE SE ODLOČI V SREDO. KARLISTI OGROŽAJO DUNAJ.

Praga, 21. sept. (Izv.) Praški poročevalec lista »Becsi Magyar Ujsag« je vprašal višjega češkoslovaškega častnika o položaju in je dobil tale odgovor: Češkoslovaška vojska je popolnoma pripravljena in čaka na povelje antante. O zasedbi Zapadne Madžarske sicer tedaj ni govora, pač pa se ne more vedeti, kako se bodo razvili dogodki. Mi smo v stalnih stikih s jugoslovanskim in romunskim generalnim štabom. Intervencija se bo izvršila s štirih strani. Pri blokadi Madžarske bo izmed držav male antante pripadla Češkoslovaški glavna vloga, ker utrjujamo svojo mejo na jugu po natančno določenem načrtu. Proglasili bomo tudi obsedno stanje. Kar se bo kasneje zgodilo, vam morem odgovoriti šele v dveh ali treh dneh.

Praga, 21. sept. (Izv.) »Češko Slovo« in »Pravo Lidu« javljata: Dasi se vest o proglasitvi samostojne Burške ne potrjuje, je vendar dejstvo, da sta Friedrich in Lingauer za torek sklicala veliko ljudsko zborovanje, ki pa se je prelozilo na danes, sredo. Na tem zborovanju nameravajo proglasiti samostojno Burško. O poteku zborovanja doslej še ni poročil. Sopronj in okolica sta podobna oboroženemu vojaškemu taborišču. Vstaji so dobili tudi topove.

Praga, 21. sept. (Izv.) Češki listi javljajo z Dunaja, da so pri včerajšnjih demonstracijah pred borzo, ki so jih priredili krščanski socialci, ugotovili zelo mnogo mladih Madžarov, članov društva »Probujačih se Madžarov« (madžarskih fašistov, op. ured.) Čula so se madžarska povelja, in na čelu de-

monstrantov so korakali gojenci dunajskega madžarskega Pasmanceja (nekake vojaške akademije, op. ured.) Praga, 21. sept. (Izv.) »Češko Slovo« izjavlja v poročilu o položaju na Burškem, ki ga je prejel z Dunaja: Države velike antante si nepristojno izmenjavajo naziranja o položaju, toda doslej še niso mogle priti do pozitivnega sklepa. Niti napovedana demarš v Budimpešti se doslej še ni izvedla. Medtem pa delajo karlisti s polno paro in obvladajo vso Burško. V prvem in drugem pasu pokrajine so mobilizirali vse moči, rekrutirali in spravili vse vojske na noge. Vsa Zapadna Madžarska je veliko vojaško taborišče. Središče je Sopronj, kjer vlada Friedrich kot kak guverner kralja Karla. — Kar se sedaj godi na Zapadnem Madžarskem, ni nič drugega kot zadnja priprava za karlistično ofenzivo. Ker ima Friedrich dovolj prijateljev in pristašev v Budimpešti, da strmoljavi Horthyja, ako bi se hotel upirati, se Friedrichova ofenziva proti Dunaju lahko nemoteno prične. Karlisti torej neposredno ogrožajo Avstrijo in zlasti Dunaj.

London, 21. sept. Kakor doznava Reuterjev urad, pripravlja poslaniška konferenca ultimati ki zahteva, da mora Madžarska v desetih do štirinajstih dneh izprazniti Burško, sicer se odrede najstrožje prisilne odredbe. Te odredbe doslej še niso znane. V angleških krogih se govori, da gospodarska blokada ne bi imela zaježenega uspeha. Odločitev o odpošiljati čet pa še ni padla.

Poljski ultimati Rusiji.

Moskva, 21. sept. »Vestnik« poroča: Včeraj je poljski zastopnik izročil do 1. oktobra določeni ultimatum glede tekočih vprašanj in pretit z ukinjenjem stikov, ako se ne ugotovi pravočasno zahtevam. Rusija je bila vedno pripravljena, izpolniti določbe mirovne pogodbe in zahteva od Poljske enako postopanje in ukinjenje podpiranja protirevolucionarnih stremiljenj Savinkova. Poljska nota

od včeraj ne zahteva od Rusije samo več kakor mirovna pogodba, temveč vsebuje tudi odklonitev izгона Savinkova. Poljska predlaga pogajanje o sredstvih, ki naj predlagajo prekoračenje meje po tolpah. Taka sredstva so pa nesmotrena, ako se na Poljskem ne uniči žarišče tolp. Nota dela vtis, da hoče Pilsudski na vsak način razdreti stike z Rusijo.

Podpisuje državno posojilo.

ZA NEODVISNO SODSTVO.

Mitrovica, 21. sept. (Izv.) Z ozirom na protustavne obustave raznih hrvatskih opozicijskih listov od strani demokratske vlade piše srbski radikalni v Mitrovici izhajajoči list »Srbija« jako nepovoljno o hrvaških sodnikih, ki imajo po sedanjih ustavi pravico konfiskacije, obustave itd. listov odobriti ali neodobriti. List navaja eklatanten slučaj, ki se je dogodil v Osijeku, kjer je isto sodišče iz gole servilnosti do upravne oblasti najprej odobrilo obustavo nekakega lista, nekaj dni pozneje pa je svoj lastni odlok moralo preklicati. Vsled tega očita »Srbija« hrvatskim sodnikom bizantinizem, korupcijo itd., ki v svojem hlapčevstvu do upravnih oblasti rušijo temelje države.

V Sloveniji še imajo neodvisne sodnike in še nismo tako daleč kakor na Hrvatskem in upamo, da se na Slovenskem ne bo našel sodnik, ki bi se uklonil neupravičeni zahtevi upravne oblasti ali demokratskemu terorju.

ALBANSKO VPRAŠANJE.

London, 21. sept. Zenevski dopisnik »Morning Post« poroča, da se danes prične debata o vprašanju Albanije. V skupščini zveze narodov so se že določile albanske meje. Angleška vlada meni, naj bi se priznala Albaniji neodvisnost in suvereniteta šele takrat, kadar bi se Albanija sprejela v zvezo narodov.

BOLGARSKI KOMITAŠI V VZHODNI MAKEDONIJI.

Beograd, 21. sept. Presbiro poroča iz Aten: List »Proteusa« od 16. t. m. poroča iz Soluna: Akcija bolgarskih komitašev v vzhodni Makedoniji še vedno ni prenehala. Vstajski vojvoda Nikola je vdrl v selo Derveni in tam priporočal seljakom, da naj bodo vztrajni, češ, da se bodo razmere v Makedoniji kmalu izpremenile. S tajno akcijo komitašev, katerih je on sam poslal nad 500 oboroženih preko meje, naj bi se izzivali neredi in s tem načelo macedonsko vprašanje. V selu Petrisu se nahaja veliko število bolgarskih komitašev, odkoder jih pošiljajo na naše ozemlje. Tudi v Nevrekopu je tako zbirališče komitašev. Ta propagandistična akcija se ne vodi brez vednosti bolgarske vlade, ki po popolnoma zanesljivih poročilih daje tem četam denarno pomoč.

SKUPŠČINA ZEMLJORADNIKOV.

Beograd, 21. sept. Meseca oktobra bo v Beogradu skupščina zemljoradniške stranke, katere se udeležijo delegati iz vse države. Na tej skupščini se bo določil program delovanja stranke v parlamentu ter se bo določilo njeno stališče napram vladi.

ČEŠKOSLOVAŠKI TRGOVINSKI MINISTER DR. HOTOWETZ ODSTOPI.

Praga, 21. sept. (Izv.) Kakor poročajo listi, je trgovinski minister dr. Hotowetz dne 1. t. m. nastopil daljši dopust, s katerega se več ne povrne zaradi nesporazumljenja z ostalimi člani ministrskega sveta. Dr. Hotowetz je odstopil, ker so ostali ministri proti njegovi volji sklenili povišanje carine za automobile.

ČEŠKO-POLJSKA POGAJANJA.

Praga, 21. sept. (Izv.) Listi javljajo, da se bodo začetkom oktobra začela v Pragi pogajanja med češkoslovaškimi in poljskimi zastopniki glede raznih medsebojnih finančnih vprašanj.

ČEŠKO-AVSTRIJSKA POGAJANJA.

Praga, 21. sept. (Izv.) Prihodnji mesec se v Pragi prične češkoslovaško-avstrijska pogajanja glede praktične izvedbe češkoslovaško-avstrijske trgovinske pogodbe.

NEIZPREMENJENA TAKTIKA NEMŠKIH POSLANCEV NA ČEŠKOSLOVAŠKEM.

Praga, 21. sept. (Izv.) Načelnistvo nemške parlamentarne zveze na Češkoslovaškem je v svoji včerajšnji seji sklenilo nadaljevanje dosedanje taktike napram vladi.

UMAKNITEV RENSKA ARMADE.

Berlin, 21. sept. »Kreuzzeitung« piše: Glede poročil o umaknitvi renske armade se poročila od uradne strani iz Pariza, da gre za umaknitev nadstevnih čet.

Misli o madžarskih pustolovčinah.

Če pogledamo malo okrog sebe, opazimo dve vrsti ljudi. Eni so konservativni, oklepajoč se starine in kadar pride kaj novega, se upirajo, trdno verujoč, na pr. v političnih zadevah, da se staro stanje zopet povrne. Druga vrsta je lahkotnejšega duha; novino sprejme hitreje in lažje, zato pa kaže do nje neprimerno več lahkovernega zaupanja.

Da govorimo konkretnije: Današnje čase si ta druga vrsta naših ljudi brez vsakršnega razmišljanja predstavlja kot samoobsebi umljivo, da ostane današnje zunanjepolitično stanje takorekoč samoposebi. Glavna napaka je v tem, da prav nič ne uvidi labilnosti, ki je znak in svojstvo političnega stanja zlasti po takih velikih spremembah, kakor jih je prinesel katastrofalni zlom centralnih držav. Naš čas je tišina in mir po vglitem viharju; človek se je pomiril in počiva v polni meri. V vseh vnanjepolitičnih razpravah, v vseh neštetih sporih in prepirih, ki jih imamo na pr. mi s sosedi, se nihče v resnici ne razburja; vsakdo smatra, da so ti spori le prepri — na papirju, prepri, pri katerih od resničnega spopada ne more priti. Živeli smo se v razsodišča in vrhovne svete in njih ukrepe, prosimo, zahtevamo in — se jezimo. Vsakdo se pri nas počuti, ko da sedimo na najsigurnejših tleh, ko da se je z našimi dnevi, z ustanovitvijo Jugoslavije zaključil razvoj in se za bodočnost ni več brigati, gotovo pa ne bati. Edinole Primorje bomo se zasedli o priliki, potem bo srečno še poslednja skrb odpravljena...

Take lahkovernne moške vabimo, da se zamislijo v položaj, ki bi nastal na pr. danes, ako po kakem naključju angleško-francoska sila izgine s površja. Vzemimo v račun slučno usodo, kakor jo preživlja Rusija; vzemimo kako podobno razvojno možnost, ki bi povzročila, da bi se ob Renu ne bilo treba več bati Fochovih divizij. V tem trenutku je po vsem osrednjem delu Evrope vse na glavo postavljeno, »vrhovni svet« bi se preselil kam drugam in bi se sesaval iz drugačnih mož... Naša ljuba Jugoslavija bi stala pred nehalno življenjsko preizkušnjo...

Da ne bomo fantasti, prevdarimo resno, da se nam sicer takih nenadnih preobratov v bližnji bodočnosti ni bati. Toda vsakdo, ki se je vsaj malo zamislil na pr. v zgodovino evropskih političnih konstelacij tekom zadnjih sto let, nam bo pritrđil, da je zelo mogoče, da se sistemi evropskih državnih zvez v prihodnjih desetletjih povsem spremenijo. Polagoma, ne katastrofalno, toda posledice za našo mlado svobodo in ujedinjenje bi se zato ne izkazale lažje, če — se ne bomo v polni meri pripravili.

To imamo v mislih, ko spremljamo madžarske pustolovščine, najprej z Belo Kunom, nato s Karlom Habsburgom, sedaj z zapadno Ogrsko. Očitno se nam tu dokazuje, da živi v madžarskem ljudstvu zelo živahna in trdoživna težnja za staro državo, za nje integriteto. Stremljenje po obnovitvi nekdanje Ogrske kakor je videti, še ne bo kmalu izumrlo; madžarska inteligenca, plemstvo in menda zlasti vojni štab je njega glavni nositelj. Ne smemo pozabiti, da pri nobenem premaganju narodov padec z mezdvoine višine ni tako kolosalen, ko pri Madžarih. Saj je Tisza dejansko vodil politike cele avstro-ogrske monarhije in ni čuda, če so se madžarski vodje živeli rdeč manj ko v — vlogo evropske velesile. Danes pa naj bodo najmanjših najmanjši! Mentaliteta današnje madžarske generacije je nespremenljiva. Novo mišljenje in čuvstvovanje morejo prinesiti šele novi rodovi. S tem moramo računati, da nas nenadna sprememba celokupne politične konstelacije, prijaznejše našim nasprotnikom, ne preseneti.

Ako bo mala entanta onemogočila povratek Habsburžanov, ako bo naučila Madžare, da se sprizanijo s svojo usodo kot z nespremenljivo, tedaj bo storila veliko za našo bodočnost in popolnoma zadostno opravičila svoj obstoj.

Ogromne žrtve pri eksploziji v Ludwigshafnu.

Berlin, 21. sept. Kakor se poroča »Berliner Tageblatt« o eksploziji v Ludwigshafnu, so po dosedanjih vesteh, ki so jih dobila uradna mesta, dosedanja poročila o nesreči zelo pretirana. Število žrtev doslej še ni ugotovljeno. Vendar pa je izključeno, da je katastrofa zahtevala približno 1000 žrtev. Dve tvornici sta po eksploziji popolnoma razdejani. Vsled tega počiva delo tudi v drugih obratih. V splošnem je obseg katastrofe mnogo manjši, kakor se je sklepalo iz prvih poročil. Iz Karlsruhe poročajo ob treh popoldne, da znaša število mrtvih po dosedanjih ugotovitvi 200 do 300, število ranjenih pa približno 1509.

STAVKA ŽELEZNIČARJEV V NEMŠKI AVSTRIJI.

Dunaj, 21. sept. Dopoldne se je stavka železničarjev razširila na vse dunajske kolodvore. Stavkajoči, med katerimi imajo radikalni elementi premoč, so odklonili vladni predlog, po katerem naj se najprej vzpostavi delo, na kar naj bi se pričela pogajanja o zahtevah železničarjev. Socialnodemokratske strokovne organizacije si prizadevajo, ustaviti stavko in upajo, da jim bo to uspelo še danes.

Dunaj, 21. sept. Kakor poročajo listi, je včerajšnja stavka na južnem in vzhodnem kolodvoru izbruhnila proti volji odbora zaupnikov. Gibanje je povzročil ponajveč vpliv radikalnih elementov obstrukcije. Vsa prizadevanja zaupnikov, da bi pripravili opozicijo do tega, da bi opustila stavko, so bila brezuspešna. Pri brezuspešnih poskusih, izsiliti stavko na govorni železnici, so se uslužbenci severne železnice sami uprli proti pristašem divje stavke. Listi poročajo tudi o izgredih, ka-

München, 21. sept. Pričetkom današnje seje deželnega zbora je predsednik Koenigbauer opozoril na strašno eksplozijo pa še niso popolnoma razjasnili. Privatna poročila govore o tisoč mrtvih. Predsednik je izjavil, da mu je veliki župan Ludwigshafna danes dopoldne telefoniral, da znaša število mrtvih 300 do 400. Rešilna dela pa še niso končana in se vsled tega ne more natančno ugotoviti število ponesrečenec. Poslanci, ki so govor predstavnika poslušali stoji, so soglasno sprejeli od vseh strank predlagani predlog, ki pozivlje vlado k hitri pomoči.

tere so zagrešili nekateri stavkajoči proti posameznim zaupnikom.

NOVI KABINET NA POLJSKEM.

Varšava, 21. sept. Uradno se razglša: Novi kabinet je sestavljen takole: Anton Penikowski predsedstvo in prosveto; Konstantin Eklumunt zunanje stvari; Stanislaw Demarewicz notranje; Kazimir Senskowski vojni; Beleslav Markewski vodja finančnega ministrstva. Ministrski predsednik Ponikowski je izjavil zastopnikom časopisja, da se imenovanje finančnega ministra izvrši šele tedaj, ko sprejme deželni zbor novi zakon glede organizacije izrednega finančnega sveta.

Borzna poročila.

Praga, 21. sept. Marke 85.12, švicarski franki 1454, lire 351, francoski franki 593.50, funti 313.50, dolari 84, danari 15.75, teli 78, avstrijske krone 4.85.
Cmilh, 21. sept. Berlin 5.37, New York 589, London 24.60, Paris 40.52, Milan 24.22, Zagreb 2.60, Bukaresta 5.80, Varšava 0.13, Dunaj 0.52, avstrijske krone 0.35.

Fran Suklje.

Politična razmišljanja.

Neprikladnost strogega centralist. sistema za mlado kraljevino SHS, skušal sem že dokazati s pogledom na ogromno zakonodajno gradivo ter na njegovo različnost, ki sama po sebi opravičuje obstanek raznih zakonodajnih skupin. Isto tako, morda pa celo še v večji meri onemogočuje centralizem v naši državi bujna pestrost njene sestave. Prič je jezik pretežno večine njenih prebivalcev malodane isti. Jezikovno pitanje, ki je upropastilo stari avstr. nestvor, pri nas ne bode delalo posebnih težav, zlasti prosti narod se kaj lahko razume med seboj, odločno laglje nego takozvani »inteligentni« s pismenim jezikom. Zato pa zeva med posameznimi pokrajinami naše države silna razlika v družbenem, gospodarskem in kulturnem oziru, razlika, ki jo more prezirati le državniška plitvost ali zateblano doktrinarstvo. Slovenija n. pr. ima po večini, zlasti pa po južnem Stajerskem in po Gorenjskem že razmere in potrebe evropskega zapada, dočim nahajamo v pokrajini, komaj rešenih turškega barbarstva, dandanes še pravečasti orijent. Ali hočete toliko različnim razmeram vsledkadozovati z enim in istim zakonom, sklenjenim v enim in istem parlamentu? Ali hočete primorati zastopnike iz Macedonije, Stare Srbije, Severne Albanije, da bodo zakone kovali in z zakoni urejali razmere v naših krajih, ki so jim docela neznani ter obratno prisilili naše slovenske poslance, da isto storo za pokrajine in ljudi, o katerih pojma nimajo? Mari ne uvidevate, da bi pri pametni uravnavi naše ustave skupno zakonodajno telo bolj nego kjerkoli drugod moralo si pomagati s takozvanimi »okvirnimi zakoni«, to se pravi, osrednji parlament bode s splošnim zakonom moral pač določiti načela, njih izpolnitev pa prepustiti manjšim lokalnim legislativam, na dan s preklicano besedo: deželnim zborom! — da po pokrajinskih potrebah v okviru danih načel prilagode zakonska določila dejanskemu položaju!

Sicer pa govori o uvedbo avtonomije v ustavni ustroj ves zgodovinski postopek novodobnih držav. Kdaj je nastal centralizem? Rodil ga je oni absolutizem, ki se splošno imenuje prosvitljen, čestokrat po vsej krivici. Svoj višek je doživel centralizem pod silnim genijem Napoleonovim, ki se ga je posluževal, ne ker je bil uverjen o njegovi notranji vrednosti in popolnosti, temveč zgolj radi tega, ker je veliki samodržec v ljutom boju proti ostalemu evropskemu kontinentu že iz vojaških razlogov potreboval najstrožjo centralizacijo. Toda zgodovinsko izobraženim je znano, da se je Napoleon tekom njegovih čudovitih zmag in rastočih uspehov polastila neka bolesta brezmerost in brezmernost, ki sta orjaka ravnanost gnali v prepad. Njegov glasoviti policijski minister Fouché pripoveduje v svojih memoirih, ki jih današnja zgodovinska kritika priznava za pristne, da ga je pred pričetkom usodne ruske vojske pravčasno bil svari pred tem nesmiselnim projektom. Toda kaj mu je bil odgovoril zmage pijani osvobodjevalec? »Kaj moram za to, ako mi predloži oblasti usiljuje hrepenenje po svetovni diktaturi... Hočem imeti po celi Evropi en evropski zakonik z evropskim kasacijskim sodiščem, isti denar, iste mere in uteže, iste zakone. Iz vseh evropskih plemen moram napraviti en narod in iz Paria mora nastati glavno mesto celega sveta!« In isti Napoleon, ki je v zaupnem razgovoru z najprekanejšim svojih pomagačev se vzpel do teh izlivov, bolesto razdražene fantazije — je duševni oče francoske centralizacije. Ali prosvitljeni duhovi na Francoskem že davno uvidevajo, da Napoleon s tem darilom ni storil nobene usluge francoskemu narodu. Od Tocqueville-a počeni, ki v svoji neverljivi knjigi »L'ancien regime« neumiljeno razkriva krvavost pretiranega francoskega centralizma, pa do danes si najboljši francoski rodoljubi prizadevajo, da bi Napoleonovo centralizacijo nadomestili s svobodnejšo obliko ustavnega in upravnega organizma. Z eno besedo: povsod na širokem svetu se je preživel politični centralizem — čemu bi baš mi Jugoslovani morali moliti k temu maliku, zgolj radi tega, ker to iz strankarskih ozirov zahtevajo njegovi »veliki svečniki« a le Jerjav in Pribevič!

Zagovarjam tedaj avtonomijo ter jo zahtevam in sicer v legislativi in v upravi tudi za kraljevino SHS, toda z izrec. povdankom: Le tako avtonomijo, ki jači in krepi državo, dočim daleko odklanjam sleherni samoupravo, ki slabi našo, s tolikimi žrtvami pridobljeno državno celokupnost.

S tega stališča odločno zavračam vsako samoupravo, postavljeno na temelj zgodovinske pripadnosti; niti čestitljiva krona Zvonimirova in ves respekt pred to starodavno ostalino me ne spravi na to po mojem mnenju že zastarelo stališče. Istotako, da celo še manj se morem ogrevati za nazore

onih strank, ki zahtevajo samoupravo iz ozirov na narodnost, zastopane v naši državi. To ni več avtonomistično gibanje, to je že separatizem, ki ga obsojam z dna svoje duše. Vsled tega dajem brez obotavljanja slovo tudi naši »Zjedineni Sloveniji« navzlic temu, da smo se zanjo borili več kot šestdeset let, zanjo navduševali narod, na ljudskih taborih in v parlamentu, z besedo in z peresom. Slovo dajem tej ideji, prejšnjim prepričanju, da v današnjih razmerah, ko smo združeni v veliki jugoslovanski državi, predstavlja »Zjedinenja Slovenija« kljub vsej svoji zamišljeni lepoti vendarle — političen anahronizem.

Poleg tega pa sodim, da bi bila ustvaritev »Zjedinenje Slovenije« dandanes deloma nemogoča, deloma celo slovenskemu narodu škodljiva.

Podpisovanje 7 odstotnega državnega posojila 1921 zahteva lasina in državna korist!

Dr. Pirkmajer mora biti takoj suspendiran.

Tam, kjer so vladali vladarji absolutistično, brez parlamenta, ni bila mogoča taka korupcija v upravi, kakor v naši demokratični državi. Absolutistični vladar, dasi brezsrčen in krut, je v svojem lastnem interesu gledal na to, da uradniki, zavzemajoči važna vodilna mesta, niso bili sleparji in goljufi, ker je dobro vedel, da bi se v tem slučaju tem prej dvignila ljudska volja proti absolutističnemu režimu, ki bi odnesel s seboj vladarja samega. Zato so absolutistični vladarji polagali veliko važnost na vodilne uradnike. Če so doznali za nekorektnosti, so jih takoj odstavili.

Danes smo v demokratični državi, v kateri se ne more vladati brez parlamentarizma. Razen tega imamo danes na vladni stranki, ki se imenuje demokratsko. Priprosto človek bi si mislil, da bi kaj takega, kar smo čitali in slišali o okrajnem glavarju v Ptujju dr. Pirkmajerju, dandanes absolutno ne smelo biti mogoče. Dandanes tem manj, ker je treba, da se šele konsolidiramo, ker je treba, da dobi ljudstvo zaupanje v predstavitelje državne uprave.

Idite v ptujski okraj in videli bode, kako sodi ljudstvo o dr. Pirkmajerju. Videli bode, kako spoštovanje ima ljudstvo do njega in kaj vse se govori o njem. Ali bi bilo kaj takega mogoče, ali bi mu narod odrekal vsako spoštovanje, ako bi bil mož na mestu? Tu ne gre za ukrepe, ki so sklenjeni na višjem mestu in jih mora okr. glavar izvrševati, četudi ljudstvu niso povolji; kajti take neprijetne naloge imajo tudi drugi okrajni glavarji in vendar jih ljudstvo spoštuje; tu gre temveč za dr. Pirkmajerja kot uradnika, ki s svojim postopanjem, uradnim in privatnim, si ni znal pridobiti spoštovanja ljudstva. Prvič je on na tako važnem mestu izrazil strankar in sicer voditelj JDS kot tak misli, da je zadosti zavarovan in zaščiten, da lahko počenja različne nekorektnosti v dosegu svojih osebnih ciljev. Če pomislimo, da je bil dr. Pirkmajer nepošten uradnik že za časa Avstrije, — sicer ne bi bil izdan proti njemu s strani graškega nameštništva dekret, da se ga radi poverbe suspendira in uvede proti njemu preiskava; in če nadalje pomislimo, da je mož v uradu kričal nad našimi kmeti radi njihove slovenske govorice, potem je jasno brez najmanjšega dvoma, da je dr. Pirkmajer tudi v Jugoslaviji postal patrijot baš v to svrhu, da lažje nadaljuje svoj nečeden posel v svrhu dosege osebnih koristi.

Okolici dr. Pirkmajerja je znano, da je šlo njegovo stremenje v Jugoslavijo samo za tem, da obogati. Pri tem se je posluževal vseh tudi nedovoljenih sredstev. Pred sodiščem se mu bo dokazalo v več slučajih malverzacijo ogromnih zneskov uradnega denarja, ki mu je služil v verižniški svrhu. Poleg tega je zaplenjeval kmetom denar in drugo blago in ni položil o tem nikakega računa. Mož je res postal sila bogat, tako, da je danes lastnik veleposestva, ki pa je previdno dal prepisati na ime svojega brata, mož je akcionar raznih družb in če se vprašamo, ali je on kot mlad uradnik, ki je zavzel sedanje mesto šele nedavno, si mogel od svojega zaslužka toliko prislužiti, dobimo za odgovor: ne! Barantanje z demobilizacijskim, torej eraričnim blagom, kupčevanje z moko itd. in rekvizicije so mu pripomogle do tega slavnega položaja. To vse javnosti ni ostalo prikrto. Zato so se večkrat oglašali časopisi in zahtevali preiskavo v interesu državne uprave, da ne izgubi ljudstvo vse zaupanje do nje. Energično je nastopila proti dr. Pirkmajerju tudi »Jugoslavija«, ki se vedno bori za interese naroda in države, kakor tudi poslanec Brandner z zahtevo; da se dr. Pirkmajerja, proti kateremu so izpovedale priče naravnost uničujoče stvari, takoj suspendira in uvede proti njemu disciplinarna preiskava. To storiti je bila dolžnost vsakega poštenega Jugoslo-

vana, ki je slišal, kake vesti se širijo o dr. Pirkmajerju, ki pa je kljub njim še vedno zavzemal mesto okrajnega glavarja po zaslugi JDS. Dokler je bil demokrat dr. Baltič voditelj pokrajinske uprave za Slovenijo, ni bilo pričakovati, da se bo proti dr. Pirkmajerju kaj ukrenilo, kajti že takrat se ga je obdolževalo, ker je dr. Baltič orodje demokratske stranke. Kot takega se je kazal pri vsaki priliki. Šele z nastopom ministra Hribarja, ki ne more iti zmeraj preko obljub, podanih ob svojem prihodu na ljubljansko kolodvoru, je bilo pričakovati, da se bo ta zadeva razčistila.

Na energičen nastop posl. Brandnerja, ki je na shodu NSS v Ptujju odločno in ostro nastopil proti dr. Pirkmajerju, kakor na ponovne urgence v časopisih, je kr. pokrajinski namestnik Ivan Hribar končno vendarle odredil proti dr. Pirkmajerju uradno preiskavo.

Do sem je vse v redu. Toda dr. Pirkmajer še vedno ni suspendiran, in kakor smo včeraj izvedeli, hodi, dasi je na dopustu, v ponočnih urah v urade okrajnega glavarstva. Kaj ima neki tam iskati? Človeku se vsiljuje različne misli. Poudarjamo, da nikakor ni združljivo, da se vodi preiskava, ne da bi bil dr. Pirkmajer za časa preiskave suspendiran iz službe. On lahko s pomočjo vpliva, ki ga ima kot okrajni glavar, celo reč ublaži. Nam pa je na tem, da se stvar popolnoma razčisti, da se doženejo vse njegove nepravilnosti, vsi njegovi grehi in da se ga potem kaznuje, kakor se kaznuje vsakega drugega državljana. Mož se mora za svoje grehe in krivice, ki jih je delal drugim ljudem, kakor tudi erarju samemu, pokoriti. Zakaj naj bi se kaznovalo samo male tatove? Zato upravičeno pričakujemo od g. kr. pokr. namestnika, da bo storil še en korak naprej: da bo dr. Pirkmajerja takoj suspendiral.

G. kr. pokr. namestnik ima sedaj priliko, da stori svojo uradno dolžnost. Lahko si ponovno pridobi zaupanje, ki ga je bil deležen ob svojem prihodu. En korak je storjen že s tem, da je uvedena uradna preiskava; sedaj pričakujemo, da se bo dr. Pirkmajerja suspendiralo, kakor je to običajno v vseh modernih državah pri takem postopanju. Mož s takimi grehi sploh ne sme več prestopiti praga okrajnega glavarstva, predno je dognan rezultat preiskave. Ptuj je kot obinejno mesto tako važen kraj, da mora naša vlada polagati nanj vso pažnjo. Ljudstvo mora imeti zavest — in to je najmanj, kar mu moremo dati — da je vlada tjakaj postavila poštenega in vsega spoštovanja vrednega moža — kar dr. Pirkmajer ni! Če ga pa demokracija na vsak način hočejo držati, naj ga pošljejo ob — albansko mejo.

Rok za podpisovanje 7 odstotnega državnega investicijskega posojila poteče 30. septembra t. l.

Politika in uradniška imenovanja.

»Društvo konceptnih uradnikov politične uprave za Slovenijo« je poslalo vsem pristojnim faktorjem, kakor tudi klubom političnih strank protest proti imenovanju znanega »Jutrovca« Živno-zdravnika Adolfa Ribnikarja, načelnikom oddelka za socialno skrbstvo.

Protest glasi:

V Ljubljani, dne 30. avgusta 1921. Štev. 14.

V »Uradnem listu« z dne 16. avgusta 1921, broj 97 je bilo uradno objavljeno, da je za načelnika oddelka za socialno skrb v IV. čin. razredu postavljen Adolf Ribnikar, dosežani poverjenik za socialno skrbstvo v Ljubljani.

To imenovanje je vzbudilo zlasti v vrstah konceptnega uradništva politične uprave za Slovenijo skrajno ogorčenje. Prvič se je na vodilno uradniško mesto vrnila oseba, katere edina kvalifikacija za to mesto obstoji v njenem političnem strankarskem delovanju, drugič se je s tem imenovanjem zadal zaupanju v nepristransko državno upravo v očeh prebivalstva hud udarec, ki zadene v enaki meri tudi državno avtoriteto.

Novoimenovani načelnik oddelka za socialno skrb v Ljubljani je po poklicu veterinar, ki je do nedavnega časa upravljaval posle mestnega tržnega nadzornika v Ljubljani in se kot tak strokovno izveščal pač v izvrševanju policijskih predpisov glede tržnega nadzorstva in nadzorstva glede živil. Ako se je poleg tega udeleževal še aktivno kot politik, si s tem ni mogel pridobiti administrativno-upravne kvalifikacije, ki je potrebna in se mora zahtevati od uradniškega šefa oddelka za socialno skrb.

Ministrski svet je svojedobno sklenil, da se izvede stroga revizija vseh imenovanj državnih nameščenecv z ozirom na njih strokovno kvalifikacijo, da mora biti merodajna za uradniška imenovanja edinole strokovna usposobljenost, ker favoriziranje oseb iz strankarskih razlogov izpodkopuje avtoriteto

in ugled državnih uslužbencev in države. Pri tem imenovanju se je žalbog to načelo povsem prezrlo in pozabilo.

Dalje je v novi ustavi uradništvu zabranjeno politično udejstvovanje na ta način, da mu je odvzeta pasivna volilna pravica.

Ako so uradništvu po eni strani priznane njegove politične pravice, sme po drugi strani pač pričakovati, da se mu ne vsiljuje mladi politiki brez strokovnega znanja za dotična mesta na najvišje uradniške stopnje, ki jih uradnik tekem svojega službovanja sploh more doseči. V bivši monarhični Avstriji je bila kvalifikacija za visoka državna uradniška mesta aristokratsko pokolenje. Ako se uvede v naši demokratični državi enako preziranje strokovne kvalifikacije in imenovanje politikov na najvišja uradniška mesta, bo strokovno uradništvo ostalo zapostavljeno po starem in bodo najboljše moči pač uhajale v civilne službe, kjer bodo prejemale plačilo in priznanje za svoje strokovno znanje. Jasno je, da morajo starejši vseskozi izvežbani in kvalificirani uradniki taka imenovanja smatrati za težko prizadejo jim krivico in za nezasluzeno preziranje, ako se tako na njih račun preskrbujejo politiki. Povdarjati pa tudi ni treba, da bo tako postopanje med ljudstvom v kratkem vzele zaupanje in nepristranost in nestrankarstvo uradov, katerim bodo načelovali bivši strankarski politiki, dočim se bo uradništvo samo pognojalo med malkontente in opozicijonale.

Tako v varstvo svojih lastnih stanovskih interesov, kakor tudi iz obrazloženih javnih ozirov do države si usvoja podpisano društvo opozoriti na kvarljivost takih imenovanj in proti izvršenemu imenovanju bivšega poverjenika Ribnikarja za uradniškega šefa vložiti svoj najodločnejši protest.

Za odbor:

St. Maslić, l. r. tajnik.

Dr. Ig. Rutar, l. r. predsednik.

Značilen je protest konceptnega uradništva proti imenovanju mladolibrarca Adolfa Ribnikarja. Protest v konkretnem slučaju jasno osvetljuje demokratsko politiko pri nameščanju državnih uradnikov. Državne službe naj bodo po metodah demokratov javne preskrbovalnice za skrahirane politike. Da so take metode v škodo javne uprave, ki ima varovati državno avtoriteto, smo že ponovno pribili.

K protestu se to. V odboru konceptnih uradnikov so po večini pristali demokratske stranke. Torej že samim demokratom je prišlo predsedati favoriziranje nezmernih politikov na odlična uradniška mesta. Sami demokrati priznavajo koruptnost državne uprave in protestirajo proti ukrepom lastne stranke. Svita se, svita! Počasi sicer, a tem bolj sigurno!

Denar, naložen v državnem investicijskem posojilu nosi 7 odstotne obrestil

Velike protidrž. demonstracije Madžarov in nabujkanih tolp v M. Soboti.

VELIKANSKI NAVAL NA MURSKO SOBOTO.

Že par dni pred 19. t. m. so si šepetali tukajšnji Madžaroni, da se boče odločila usoda Prekmurja v ponedeljek 19. t. m. ali raj pripade Jugoslaviji ali Madžarski. Ker je pa tukajšnjim madžaronskim elementom zrastle pogum, ko so videli, da Nemci ne opravijo ničesar proti madžarskim tolpam na zapadnem Ogrskem, so si zmislili madžaronski odvetniki in duhovščina, naj bi tudi oni poskusili srečo tu in zarodili te »Svave in rešetarje« enkrat za vselej iz Prekmurja. Cele dneve preie so se spravili na agitacijsko delo s paroio, da je vsakega Prekmurca sveta dolžnost, da pride v ponedeljek v Mursko Soboto, ko bo prišla antantna in madžarska razmejitevna komisija, da si bode tam prosto voñilo, kam naj pripade Prekmurje. Celó v nedeljo je zapel boben po nekaterih vaseh na upor in vzdig proti Jugoslovonom.

In v resnici! Na vse zgodaj so se začele pomikati veliksanske množice več tisoč močne voñinonja iz severnih delov Prekmurja proti Murski Soboti z rešlom: »Jugoslavskih čajtov je konec! Dol ž njimi! Flyen Madyar orszag! (Živela Madžarska). Le vrlenu in energičnemu nastopu našega orožništva pod poveljstvom g. majorja Sagadina se imamo zahvaliti, da se je oni veliksanski naval pariral že pri vrlodu v mesto. Skrajno treznemu nastopu orožništva se imamo zahvaliti, da cela rabuka ni zahtevala več žrtve kakor samo enega mrtvega. Lahko si mislite, kako so bile naše oblasti brez glave pri delu, ko ravno glave ni bilo tu. In kje je še krivda? Da so delale naše oblasti tako z rokami in s to madžaronsko-madžarsko inteligencijo. Bali so se jih naši predstavniki. Bali so se jim zameriti, da ne bi izgubili kot politični uradniki popularnost med ljudstvom, med katero so mislili, da uživajo tako veliko zaupanje. Kje raniki Berbuč? Ti edini

si še znal pokazati, da zna Jugoslovani tudi grizti.

Pozivljamo vsi, ki živimo v Prekmurju in ki nam je bila edina želja, da enkrat pripelimo te naše zapeljane ovčice s srečno v naročje majke Jugoslavije, vse Slovence in Jugoslovane brez razlike strank in stanu posebno pa naše merodajne kroge, naj se zanimajo za ta dogodek in njih vzroke do skrajnosti in naj kaznuje vse one, ki so zakrivilili našo sramoto, najstrožje po zakonih in postavah. Ob tej priliki se še živo spominjam besed, ki jih je izrekel g. kraljevi namestnik Hribar ob prihodu v Mursko Soboto: »Pozdravljam Vas vse prisrčno kot predstojnik željne vlade in obljubljam Vam, da bodem vedno vršil svojo sveto službo po zakonih. Gorje pa o njemu, ki bi se ne držal zakonov, ali celo roval proti tej državi, sodil ga bom strogo po zakonih, kajti oni je prestopil zakone in zapomnite si to, da danes naša država velika in mogočna!«

Pokažite g. kraljevi namestnik, da je naša država v resnici velika in mogočna, da zna krotiti one, ki rujejo proti njej in ti jemljejo ugled!

Tembolj pa so si skušali prebivalci Murske Sobotie pod vodstvom madžaronskih odvetnikov in dekana Šlepa obhladiti vso jezo in sovraštvo napram nam zavečnim Slovincem. Čul si tako krivljenje elyev, kakor ob času Jerine. Kar deževalo je cvetlice na avtomobil, kjer so sedeli Madžari. Celó določene so bile madžaronske kiraszon (gospodične), katere imajo podati šopke madžarski komisiji v znamenje, da so še vedno udani kroni Sv. Stefana.

Kje tiči krivda, da se je danes po dveh letih naše uprave v Prekmurju moglo zgoditi kaj tako sramotnega za nas Jugoslovane? Naša premeška roka je krivla! Slovence, zapomni si, da si premehak, predobro napram svojemu odkritemu neprijatelju! Da se še nisi naučil vladati z ono brezobzirnostjo kakršno ti dafo okusiti Madžari, Italijani in Nemci, ako padec v njihove roke! Veruj da si nevoščljiv vsi ti, da poseduješ malo svojo grudo, kjer si sbohoden in ti ne more več planiti v obraz prokleti tujec. In to ga boli!

Kje je bila naša politična oblast? Ali je ukrenila protidredbe, ko je zaznala, kaj nameravajo madžaronski odvetniki in duhovniki? Ne! Nečvar! G. okrajni glavar Lipovšek je celo dejal, ko je bil o madžarski nakarji opozorjen, prav tiptično slovensko: »Vi gledate prečno.« In čuite in glejte Slovinci, ki Vam v resnici bliz slovensko srce, g. okrajni glavar se je še isti dan o Ipellai. Kam? Pravilo v Čakovci! Po službenem potu? Ne vemo! To pa naj dožene preiskovalna komisija, katero zahtevamo, da pride, da nam la zadoščeno nad onimi, ki so zakrivilili to našo sramoto — in še marsikaj drugega.

Razvoj notranje krize v Nemčiji.

Kriza, ki je pričela v Nemčiji z umorom Erzbergerja, je še vedno akutna. Vrhunec je dosegel v konfliktu med osredno vlado in Bavarsko radi ustavljenega časopisja. Zdi se in tudi vsi znaki kažejo, da zmagá nad republiko, to je berlinska vlada. Preteklo soboto je odstopil s svojo vlado bavarski ministrski predsednik pl. Kahr. Vlado večino tvori v bavarski zbornici, ljudska stranka, ki se je odeepila od centruma in nemška nacionalna stranka. Kahr je izšel iz ljudske stranke, a se je popolnoma udinjal vsenemški politiki. Reakcija dela s polno paro, da spravi zopet na predsedniško mesto Kahra, a videti je, da ga ljudska stranka ne namerava držati. K temu so znatno pripomogle zadnja odkritja policije v zadevi umora Erzbergerja. Oba morilca Schulze in Tillesen sta do zadnjega stanovala v popolnoma nemško nacionalni družini, Morilca sta bila člana proslule mornariške brigade Ehrhardt, ki je povzročila znani Kappov puč v Berlinu v svrhu restavracije Hohenzolerncev. Nadalje je prišla policija na sled radikalno nacionalni tajni organizaciji, ki jo je vodil privatni docent Ruge. Svo sedež je imela v gradu Biellau, kjer so se celo shajali častniki in monarhistični politiki; po posebnem kurirju so vzdrževali zvezo med Monakovem, Berlinom in Zahodno Prusijo. Naravno je, da ta razkritja silno kompromitirajo vsenemško politiko in dosedanja vladna koaliciija na Bavarskem se bo le težko vzdržala. Vodilno glasilo nemškega centruma »Germania« že opominja sorodno bavarsko ljudsko stranko, če more se nadalje nositi odgovornost za odnotne politične razmere. Vedno hujskanje proti weimarski ustavi, mora pritirati Bavarsko k popolni osamlosti v državi, katero je v svoo nesrečo Nemčija dosegla v Evropi pred vojno.

Francosko časopisje z zanimanjem sledi dogodkom v Nemčiji. »Petit Parisien« pozdravlja padec Kahrovega režima ter meni, da bi v slučaju zmage nemške reakcije, Francija vzele Nemčiji renske pokrajine. Tudi ostalo francosko časopisje piše v odločnem tonu proti vsenemškim monarhistom.

Gotovo je skoraj, da se bo republikanska vlada v Berlinu vsaj za sedaj vzdržala, največ vsled zunanjih političnih razmer in ker bi vse drugo danes pomenilo popolni razkroj Nemčije.

Gospodarstvo.

Naša valuta.

Dunaj, 16. septembra.

Katastrofalno padanje naše valute na svetovnem trgu me je napotilo, da sem poiskal znanega finančnika in se razgovarjal z njim o vzrokih temu pojavu. Naj podam nekoliko njegovih misli:

Vaša država je eminentno agrarna. Velik del vašega ozemlja je silno trpel med vojno in obnovo zahteva ogromnih investicij. Pa tudi vsa organizacija vaše uprave, vašega železniškega prometa, ceste in mostovi, vaša pošta, brzojav in telefon, vodne in električne naprave, mrzlična podjetnost v ustvarjanju novih industrijskih podjetij, ki so vam potrebna in imajo brezdvomno najlepšo prihodnost — vse to in še mnogo kaj drugega zahteva ogromnih investicij, ki jih morate kriti iz tujine. Pa tudi vsakdanje potrebe vašega ljudstva, ki hoče čisto po nepotrebnem tekmovali z ostalimi narodi Evrope, so velike in jih krijejo po večini iz tujine. Zato je vaš uvoz še večji nego ga izkazujejo vaše uradne statistike. Tudi druge države, n. pr. Italija in Francija, več uvažajo nego izvažajo, ali njih izvoz v trgovskem svetu, v bančnem in čeviznem prometu več zaleže nego izvoz vaših po večini agrarnih produktov. Kar je za vas najhuje, je zastanek vaše lesne industrije. Poglejte, kakšno konkurenco vam delajo vse sosednje države, celo Švedska in Norveška. Ogromne so množine stavbenega lesa in železniških pragov, kar gre mimo vas na Francozsko, v Belgijo, v Italijo in Orijent, a vi ne ne zagnete. Poleg visokih produkcijskih stroškov imate še carine in nerazmerno višje železniške tarife. Namesto, da s forriranim izvozom paralizirate vaš ogromni uvoz, se pripravate doma o formah in ustroju države; demagoški cilji vaših vladnih strank in opozicije, ki je pa tudi zelo različna in brez jasne pogleda v bodočnost, absorbirajo vse vaše misli in dejanja, tako da vam za najvažnejše državne interese preostaja le diletantstvo posameznikov, ki so prišli na vodilna mesta brez potrebnega strokovnega znanja. — Tako nastaja pri vas toliko usodopolnejša razlika med uvozom in izvozom. Devizni posli, način plačevanja itd. so bili pri vas ves čas najbolj primitivni in vsak teden drugačni, tako da vlada v tem pogledu negotovost in kaos, kar inostrani finančni svet vedno plaši in odvrača od vas. — Smejali smo se in vas obenem pomilovali, ko ste toliko časa prodajali svoje blago le za — tujo, tkz. zdravo valuto. Na ta način ste vi sami svoj denar označevali za — nezdravo valuto ter ste gnali kurz tujih valut navzgor. Da smo bili mi na vašem mestu, bi že videli, ako bi bil naš denar takoj po početku zdrava ali nezdrava valuta. Tudi z izvoznimi carinami bi mi vse drugače operirali. Kar je dobila vaša država blagajna na carinah, je bil le dozdven in hipen dobiček, kajti po drugi strani je bila izguba veliko večja, ker niste prodali niti polovice tega, kar bi lahko bili, torej efektivna škoda, ki gre v milijarde in vsled zaostalega izvoza tuj trgi niso potrebovali vaših plačilnih sredstev, ergo kurz vaše valute ni mogel rasti, nasprotno, pada čedalje huje in bo še padal, ako se ne spametite.

Toda izvoz in carine niso glavni vzrok padanju vaše valute.

Značilno je, da bi morala 15. t. m. Francija ukiniti gospodarske sankcije napram Nemčiji, česar pa še ni storila, ker najbrž pričakuje, kako se razvije — politična kriza.

Tuji svet je zelo slabo poučen o resničnem položaju v vaši državi. Vaši sovražniki, posebno Italija, so zelo agilni in veliko žrtvujejo, da se širijo o vaši državi le slaba, vznemirajoča poročila, ali vsaj take, ki vas v finančnem svetu diskreditujejo. Jaz sam sem bil nekaj časa v Jugoslaviji in na Dunaju, imam dovolj prilike, da se razgovarjam o vaših razmerah. Jaz vem, da je vaša država že danes na zunaj tako močna, kakor nobena, pravim prav nobena druga. Vaši notranji spori o obliki države in ureditvi uprave so brez pomena za silo (Machtstellung) države v evropskem koncertu. Vi sami ne veste, kako ste močni in niste svoje moči nikdar pokazali. Vselej in povsod dokazujete samo lojalnost za vse mednarodne pogodbe, kar dokazuje šibkejšim od vas, da se čutite slabe. Popustljivost, ponižnost, prizanesljivost danes ni na mestu! Treba pokazati tudi ostre zobe, a to vi lažje storite nego kdorkoli od velike Entente.

Vi ste popolnoma prezrli moč evropskega in ameriškega časopisja in investicijske službe. Koliko lažje trošijo o vas vaši sovražniki, a kako redko prihajajo v svet stvarna pojasnila o resničnem položaju. Ali imate sploh kako investicijsko službo? Poglejte Čeha, kako ti znajo. V Pragi imajo močnega dopisnega urad poleg cele vrste korespondence, na Dunaju imajo velikanski aparat, ki izborno posluje. In vi veste, da je Dunaj ostal in bo še dolgo nekaj centrom za vse take posle v Evropi. Lega je taka in vsi predpogoji so tu dani; iz vse Evrope so tu stalni korespondenti. Kaj ste doslej ti storili, da bi bili ti važni predstavitelji javnega mnenja vedno dobro poučeni o dogodkih in stremeljenih pri vas doli?

Ali opažam še hujše stvari! Vi sami pljujete v svojo sklado. Prepričan sem, da so vsi vaši spori le lokalnega pomena, da ne gre za edinstvo države, ki je danes popolnoma zagotovljena in korenini v duši vsega naroda, da so nazaranja o obliki države in vlade in uprave sicer različna, kakor povsod drugod, ali brez pomena za končni cilj edinstvene in na zunaj močne države — ali kaj počenjate? Smešni in majhni so mnogi vaši voditelji v velikem zgodovinskem času. Ako bi človek samo vas poslušal in verjel vašim časopisom, ni nikjer drugod toliko veleizdajalcev in sovražnikov državne edinstva, kakor pri vas. Celotne velike stranke, ki pa zastopajo n. pr. večino hrvaškega in slovenskega ljudstva (saj nismo otroci, da ne poznamo statistike in dosedanje zgodovine!) so po vaših vsakdanjih izjavah — državni edinstvo in varne. Ako bi svet vam samim verjel, je vaša država vsak hip v nevarnosti, da se razsuje. Tudi znane atentate ste sami spravljali v javnost v taki luči, dajali jim tako važnost, ki je ne zasluži. — Sami nečete poznati svoje moči, svoje resnične duševne konsolidacije v vseh bistvenih vprašanjih, in sami sebe blagate pred svetom. Naravno, ako vaši sovražniki izkoriščajo take vaše neumnosti in plašijo ves finančni svet, da se vas po možnosti otrese. Kolikor čujem iz ust pripadnikov vseh narodnosti: Za Boga, le z Jugoslavijo nikakega posla. — Uredite že enkrat investicijsko službo in bodite pametni, ne pretiravajte sami svojih navskladnosti, ki jih čisto lahko poravnate doma (nicht aufbauen jeden D...!); obveščajte inostranstvo objektivno o vseh svojih pri-

likah in neprilikah in ne pobarvane po namenih kake stranke. V poročanju in zlasti v popravljanju tendencijsnih poročil nasprotnikov, bodite hitri. Kaj dela vaš službeni izvestitelj na tuk. poslanstvu? (Pravi, da je tu neki višji uradnik za take posle, ali le kot postranski — posao, za kar prejema 1500 frankov na mesec, torej skoraj poldrug milijon a. K. l. Op. d.)

Zelo važno vprašanje je tudi, kakšno veljavo ima vaš denar pri vas doma. Na svetovnem trgu sploh se upošteva, koliko je vreden denar v domači zemlji nasproti vrednosti v normalnih časih. Za dolar in švicarski frank kupujejo domačini po priliki toliko, kolikor pred vojno; nekaj manj Angleži za funt šterlingov, precej manj Francozje za svoj frank, še manj Italijani za liro. — Kako je pri vas, veste sami in ve ostali svet. Lahko rečemo, da so pri vas povprečno 35 krat večje cene. Celotno sadje, ki ga imate tako ogromne množine, plačujete do 40 kratno mirovno ceno. Vse vaše pristojbine na pošti, za telegraf in telefon, vaše kolkovanje, železniški tarifi itd. se premikajo skoro v teh mejah. Ako primerjate te cene s povprečnimi svetovnimi cenami, pridete po priliki na ono valuto vašega denarja, ki vam jo diktirajo v Curihi in drugod.

Ugodnejše je to razmerje v Srbiji, kjer so imeli dinarsko edinic in jo imajo še danes. Da vsebuje sedanji dinar štiri vaše krone, na to danes že nihče ne misli več, Srbi sami itak niso nikdar tega upoštevali. Oni računajo od svoje strani povsem pravilno: Koliko so morali plačevati v dinarjih pred vojno in koliko morajo plačevati zdaj, in prihajajo do sklepa, da razmerje ni tako hudo, posebno pri nakupih v Avstriji. Vaše kronsko ozemlje pa je hudo prizadeto. — Ali da ste v Jugoslaviji tako mirno sprejeli zameno 4 kron za 1 dinar, dokazuje najbolj klasično konsolidacijo države in popolno zmago vaše državne misli, dokazuje velikansko silo, ki jo lahko vsak hip pokažete nasproti tujini. Ne pretiravam, ako trdim, da bi imeli ob enakih razmerah v vsaki drugi državi — resolucijo. Vi pa ste to velikansko državno operacijo izvedli tako mirno in dostojno — in tako strašno radikalno. Zdaj lahko tiskate nove milijarde dinarjev.

Da pa na sploh vaš dinar tako nizko notira na svetovnem trgu, so vzroki poleg že navedenih v brezbrzičnosti vaših finančnikov in tudi v prečudnem koristolovju vaših bank, ki so veliko krive. (Pobliže se ni hotel izjaviti). Čehi so se drugače potrudili za notacije njihove krone! Poučite se o tem!

Ne primerjajte se z Avstrijo. To je kapitel zase, o katerem bo še veliko govora. Verujte mi pa, da obstoje med vašo in našo državo stoletne tradicije in take gospodarske vezi, ki se ne dajo zrušiti. In čemu tudi. Sosedje smo in drug drugega potrebujemo. O tem morda o priliki.

Podajam gornje misli brez komentarja. A. G.

Podpisovanje drž. investicijskega posojila. Z veliko vneto se vsi sloji udeležujejo podpisovanja drž. investicijskega posojila. Da jih pri tem ne vodi le želja po plodonosnem naloganju svojega premoženja (posojilo nosi 7 % čistih obresti), ampak tudi navdušenost za procvit naše mlade države, dokazuje najbolj dejstvo, da podpisujejo posojilo tudi naši koroški rojaki in neodrešeni bratje iz od Italije zaslužnih krajev. Tako je v Ljubljanski kreditni banki v Ljubljani podpisal neki vrli Notranjec K 120.000. Nadalje se je pri isti banki oglašil neki zavedni Korošec s podpisom K 100.000. Pri omenjeni banki so med drugimi podpisali: A. Tykač, ravatelj zavoda, K 40.000; dr. Konrad Janežič, Kamnik, K 48.000;

Fr. Križaj, Ljubljana, K 48.000, inženir Karl Pollak, tovarnar v Trzinu, K 100 tisoč, Janez Zemva, Koroška Bela, kron 100.000; Anton Novak, Radovljica, kron 52.000; Pavel Česnik, orožniški narednik v Lučah, K 4000; Fr. Kraigher, krojaški mojster v Ljubljani, K 4000; Avgust Jenko, pekovski mojster v Ljubljani, K 60.000; dr. Josip Krevl, Litija, K 8000; Pav. Stritar, Logatec, K 60.000; dr. Ivan Vasič, Novo mesto, K 32.000; Jan Fiala, ravatelj hotela Union v Ljubljani, K 10.000; dr. Edo Šlajmer, primarij v Ljubljani, K 60.000; dr. Alojz Homan, okrožni zdravnik v Radečah pri Zidanem mostu, K 20.000. Z velikim zneskom se je pri isti banki udeležila podpisna tvrdka Fr. Woschnagg in sinovi, Šostani, ki je podpisala 1 milijon kron; dr. Ivan Tavčar je podpisal kron 20.000; V. & F. Heinrichar, lesna industrija v Kočevju, K 40.000; dr. Niko Zupančič K 240.000. Razen tega je mnogo podpisovalcev z manjšimi zneski. Po veliki udeležbi na podpisovanju posojila, ki jo javljajo zavodi, pri katerih se vrši podpisovanje, se bo dosegel popoln uspeh posojila.

Kavcije in državno posojilo. Po naredbi ministrstva financ, generalne direkcije državnega računovodstva v Beogradu z dne 12. septembra 1921 D R br. 129.704 lahko vsak, ki ima kako varščino (kavcijo) vloženo v gotovini pri kaki državni ali samoupravni blagajni, to varščino izpremeniti v obveznice 7 odstotnega državnega posojila.

Oni polagatelji, ki žele, da se ta izprememba glede celotnega, ali tudi le delnega iznosa položene varščine izvrši, naj prijavijo svojo željo pismeno onemu upravnemu oblastvu, ki je odredilo polog varščine. To oblastvo bo potem zaukazalo blagajni, kjer je kavcija založena, da naj povzroči podpis posojila pri najbližnji podružnici Narodne banke tako, da prijavi podpis 7 odstotnega državnega posojila in izroči Narodni banki dotično gotovino, proti izročitvi priznanice o podpisnem posojilu.

Blagajna bo potem polagatelju odzela blagajniško pobotnico, izdano ob pologu gotovine, proti novi pobotnici, glaseči na podpisano posojilo odnosno začasno potrdilo.

Kadar bodo obveznice tiskane, jih bo podružnica Narodne banke izročila blagajni proti vrnitvi priznanice odnosno začasnega potrdila.

Slovenska banka v Južni Ameriki. Slovenska banka je otvorila te dni v Rosario de Santa Fe, Argentini, Južna Amerika svojo podružnico. Vodstvo iste se je poverilo znani tvrdki domačih ljudi: Jakas, Kokič in Ivanič. Razen te podružnice ima Slovenska banka v Južni Ameriki še agencijo in sicer v Buenos-Airesu in zastopa v Lima (Peru) La Paz, Ururu (Bolivija), Autogasta, Valparaiso, Funta Arenas, Santinga (Chile) Rio de Janeiro (Brazilija), in v Montevideo (Uruguay).

Po ljubljanskem velesejmu. — Trvdka Golob in Ko., tovarna kemičnih izdelkov je bila ustanovljena leta 1908. Ker ni bilo enakih podjetij v Sloveniji, je bilo mogoče tvrdki se lepo razvijati, vkljub veliki konkurenci — nemškoavstrijskih tovarov. Podjetje je že leta 1918 s solidno potrebo in konkurenčnimi cenami dokazalo, da je zmoglo konkurirati starim tvrdkam te stroke bivše Avstrije. Od t. l. dalje se je obrat od leta do leta širil. Podjetje je izdelovalo pred vojno naslednje predmete: kremo za čevlje črno, rumeno in belo, mast za usnje črno in rumeno, čistilo za kovine, konsistentio in tekoče, parketno voščilo, lak za usnje in železo, apreturo, modrilna esenc, navadno ličilo in kolomaz.

V tem obsegu je šel obrat tudi med vojno dalje, dokler ni pričelo pomanjkanje surovin, potem se je izdelovalo v večjem obsegu vazelino, mast za puške in kolomaz za vojno opravo. Po preobratu se delovanje podjetja ni moglo do konca leta 1919 vsled pomanjkanja surovin in različnih odredb razviti. Ti redostatki in ovire so polagoma ponehali ter je pričelo podjetje početkom leta 1920 zopet v velikem obsegu obratovati. Koncem leta 1920 je postalo

dosedanje obratovanje premajhno. Z dozidavo novega velikega tovarniškega poslojpa se je omogočilo podjetju še obširnejše delovanje v letu 1921. Podjetje sedaj izdeluje iste predmete kot pred vojno, seveda v že večjem obsegu. Obratovanje te tvrdke, ki izdeluje prvovrstne izdelke se razteza po celi državi. Vsled izborne kakovosti izdelkov to tovarne se ob sebi umevno tudi krog odjemalcev vedno bolj širi in postaja podjetje vedno večje. Kakor čujemo, se bodo obratni prostori prihodnje leto zopet izdatno povečali in opremili z najmodernejšimi aparati.

Tvrdka Golob in Ko. se je udeležila ljubljanskega vzorčnega sejma. Dodeljen ji je bil prostor številka 426 v paviljonu J., kjer so razstavljeni naslednji predmeti: krema za čevlje, mast za usnje in puške, čistilo za kovine, parketna voščila, ličilo, modrilna esenca, najfinejši plavajoči kolomaz. Vse predmete izdeluje tvrdka Golob in Ko. v prvovrstni predvojni kakovosti.

Letošnja letina sladkorne pese v češkoslovaški republiki. Letošnji pridelek sladkorne pese na Češkem cenijo na 24.6 mil. kvintalov proti 28.2 mil. kvintalov lanske jesen, na Moravskem in Sleziji na 13.7 mil. kvintalov proti 17.3 mil. kvintalov lanskega pridelka. Ves pridelek bi znašal torej 38.3 mil. kvintalov proti 45.5 mil. kvintalov v preteklem letu. Letošnji pridelek sladkorne pese v Češkoslovaški bo torej za 7.2 mil. kvintalov manjši od lanskega.

Carinski odnosi med Italijo in Jugoslavijo. »Edinost« javlja iz Rima: Ker je belgrajska vlada uvedla nove carinske tarife in s tem razveljavila tozadevne določbe v starih trgovskih pogodbah s Srbijo, je italijanska vlada s svoje strani ukrenila, da se carina z Jugoslavijo ne zaračunava po omenjenem dogovoru temveč tarifah prednostnih držav. Glede končne ureditve tega vprašanja se vrše pogajanja med rimsko in belgrajsko vlado.

Celokupna produkcija sladkorja v Evropi v letu 1921. Znani avtorji M. M. Villett Gray so sestavili svojo oceno celokupne evropske produkcije sladkorja tekočega leta. V objavi te ocene razvidimo, da so pridelale vse države skupno 3,750.000 ton sladkorja, od katerih odpade: na Francosko 300.000 ton, Nemčijo 1,350.000 ton, Češkoslovaško 650.000 ton, Italijo 200.000 ton, Švedsko 165.000 ton, Belgijo 250.000 ton, Holandsko 335.000 ton, ostale države 500.000 ton.

Železniška zveza Beograd-Kotor. Eno od najvažnejših del, ki se sedaj vrši v ministrstvu saobračaja in ki se bo po vpisu državnega investicijskega posojila moglo popolnoma izvršiti, se dela na jadranski progi. Ministrstvo in vlada stojita na stališču, da je zveza Beograda s Kotorom življenjsko vprašanje vse naše države. Sedaj so se definitivno odločili, da bo šel glavni del te nove proge po dolini Drine, Pive in Zete. V terenu so izvršena že vsa pripravljala dela. Preostaja samo še, da se vlada v detajlu odloči za eno izmed proučenih tras in da se takoj prične z delom. V glavnih potezah bo šla proga iz Beograda na Sabac preko Srema (pri Sabcu se bo zgradil velik most preko Save), Loznico, Višegrad, Foča, Nikšić in Kotor. Za prvi del proge od Beograda do Višgrada obstaja tudi varianta, ki je že proučena v terenu: Beograd, Valjevo, Užice, Višegrad. Za drugi del proge od Višgrada do Kotora se proučava še ena varianta, po kateri bi ta del proge šel od Višgrada na Uvac, Prijepolje, Bjelopolje, Mojkovac, Kolašin, Podgorico in Kotor. V zvezi z drugo varianto Višegrad-Kotor je projektirana tudi zveza z Mitrovico preko Rožaja, Berana in Bjeloga polja, torej tudi zveza nove jadranske proge s staro progo Beograd-Solun preko Mitrovice in Skoplja. Ko bodo tehnična dela za trasiranje gotova v načrtu, se bodo načrti predložili vladi in narodni skupščini. V najkrajšem času se bo vlada odločila o definitivni progi Beograd-Kotor. Pri tem bodo razen gospodarskih in strateških ozirov odločevali tudi politični moment.

Dnevne vesti.

Knez Eulenburg umrl. Kakor javlja »Neue Freie Presse« od ponedeljka, je umrl iz raznih procesov znani knez Eulenburg. — Poseben nekrolog o njem prinese »Jutro« iz peresa priznanega strokovnjaka, ukrajinca, nadzornika v Ptuju, gospoda P. F. s komentarjem gospoda Klemenčiča.

Potrli demokrate. Od Brandnerjevega shoda sem, ki ga je imel 8. t. m. v Ptuju in na katerem je razkril dr. Pirkmajerja in njegovo kličko, so tamonjski demokrate silno potrli in poparjeni. Dr. Pirkmajerju svetujejo, naj prostovoljno odide iz Ptuja, ker ga bodo v tem slučaju pustili vsaj kmetje pri miru. Če pa bi se hotel še obrzati v Ptuju, bi nastopili proti njemu nele meščani-uradniki, ampak tudi kmetje, ki ga imajo prav tako »zelo radi«. Pirkmajer pa vztraja na svojem mestu ter izjavlja — češ, zakaj naj bi on sam trpel, če pa bo že moral trpeti, naj trpe z njim vred tudi drugi, kakor n. pr. njegov pomagatelj in »Geschäftsfreund« trgovec Riegelbauer in še marsikateri drugi!

Kongres in izlet narodnih železničarjev iz cele Kraljevine združen z dvami

koncerti v Beogradu, ki bi se imeli vršiti v avgustu t. l. se je zaradi smrti kralja Petra moral preložiti. Kongres in sicer brez izleta in koncertov se vrši 24. in 25. septembra t. l. v Beogradu. Zveza jugoslovanskih železničarjev odposlala na kongres čez 40 delegatov kot zastopnike vseh svojih podružnic in kategorij. Na ta kongres imajo pristop tudi vsi železničarji brez razlike, kateri organizaciji pripadajo. S tem korakom so narodni železničarji dali priložnost vsem, ki jim je enotni nastop in edinstvo med železničarji res na srcu in ne samo na jeziku. Priliko imajo, da se na lastne oči prepričajo o delovanju takozvanih žutih, ker se danes to ime tako rado izrablja med železničarji. Komur je mar splošni dobrobit in ne osebnih ali strankarskih interes, se bo gotovo prepričal hotel na lastne oči o poteku tega železničarskega stan danes veličastnega kongresa. Glavni predmet tega kongresa je razpravljanje o uveljavljanju za vse službe zadovoljive službene pragmatike.

Voltve v cenniku komisijo za dohodnino. Gremil trgovcev, zveza obrtnih združenj. Zveza industrijalcev, zveza društvo

F. B.:

„Narodove“ kritike.

Marsikaj neverjetnega se dogaja dandanašnji v deželi jugoslovanski. Nekdanji lovci za avstrijskimi priznanji in odlikovanji zasedajo najvažnejša mesta (n. pr. v višjem šolskem svetu), nekdanji c. kr. dvorni poeti in pisatelji pripravljajo patriotične spise o Karadžordževiću dinastiji in habsburški petolizci se predstavljajo našemu poštenemu slovenskemu narodu kot edini državnotvorni elementi. Človek mora imeti res dober želodec in trdo kožo, da ostane v teh časih miren in da ohrani hladno kri, zlasti pa, da more še verovati v lepše dneve naše države in varnega naroda.

Mi molčimo, reagiramo v splošnem le na malokatero impertinenco in drznost, ki se danes kar kopljejo okrog in okrog nas, a polagoma postaja vsaka mera polna. Tako mora zavreti človeku kri, če vzame v roke n. pr. sinočnjo številko »Glasila slovenske inteligence« in prebere njen feljton, v katerem govori neki dr. Jos. Mencej o I. delu Grafenauerjeve »Slovenske čitanke za višje razrede srednjih in njim sorodnih šol«. Ne poznam osebo ne Menceja, ne Grafenauerja in ne njegove čitanke, a so-

dim, da je g. Mencej profesor in kot profesor je napisal v sinočnji »Slov. Narod« med drugimi plevami tudi naslednji odstavek:

»Slovenski kmet-orjak, z Vrha doma, pride pozvan na Dunaj, v cesarsko prestolico. Cesar in ves Dunaj so v velikanski stiski. Slovenski orjak je še edino upanje cesarjevo in dunajskega mestca. Stopi v cesarsko službo, vrši občeudovanja vredne čine in reši tako nadloge cesarja in Dunajčane. Cesar je blag, plemenit mož, se zavzema za slovenskega človeka proti vsem intrigam svojih ljudi, mu izkazuje dobroto, se pogovarja z njim v lepem dolenjskem narečju, ga objema, mu stiska roke itd.«

Vsak otrok ve, da gre tu za Levstikovega »Krpana« in v nadaljnjih izjavanjih se gospod doktor in profesor škandalizira, da se more danes uvrstiti v slov. čitanko tako »avstrijantščino« (= Levstikovega »Krpana«).

Vzdržujemo se prav vsake kritike in ne dotikamo se prav z nobeno besedo nadaljnjih profesorjev izjavljanj, vprašamo naše občinstvo in naše šolske oblasti ter g. profesorja je naslednje:

1. Katera univerza je podelila temu človeku diplomu?

2. Pred kako komisijo je napravil svoj profesorski izpit?

3. Kdo je urednik »Narodovega« feljtona?

4. Ali bo slavna šolska oblast izvajala konsekvence, ter še dovoljevala, da bo poučeval slov. mladino morda celo v slovenskimi človek, ki je sam sibi izdal izpričevalo take absolutne ignorance?

Na marsikaj se je navadil v zadnjih treh letih naš želodec, a da bodo prevzeli glasništvo našega duševnega življenja ljudje, ki proglašajo brez strahu urbi et orbi Levstikovega »Krpana« za »avstrijantščino«, torej ono največjo našo umetnino zadnje polovice preteklega stoletja, ki je izraz vse bolesti po mačehi Avstriji tlačenege slovenskega naroda, to presega vse meje človeške preračunljivosti. Vsaka mera je enkrat polna in skrajni čas je, da kategorično zaključimo: »Dovolj je potrpljenja in dovolj dolgo smo molčali. Naša prekleta dolžnost je, da jasno in glasno povemo, da »Narod« in Mencej ne pomenita pri nas prav ničesar, da naš narod in naša javnost nista odgovorna za jidlostva, ki se danes žalobno šetnatiskujejo v naši beli slovenski Ljubljani.

pri tečaju denarja ni odločilno kritje, ki ga v razmerju proti drugim imamo v dovoljni meri, nego ekonomski moment. Vsled državnega posojila pade vrednost našega denarja še nižje, ker bodo obveznice pritekale v »Narodno banko«, ki jih je dolžna lombardirati, ki bo pa v to svrhu morala staviti v promet večje število novčanic. Naš denar pada tudi radi tega, ker naši trgovci nabavljajo tuje devize, katere vsled tega rastejo na našo škodo. Tega trgovci ne bi smeli delati. — Trgovci preden ne vidi vsega tako črno, kakor predgovornik. Kdor je navezan na uvoz, mora kupovati tujo valuto in to kupovanje ni vzrok padanja naše valute, nego interes gotovih ljudi. Mi smo država, ki more mnogo izvažati ter je tuje na tem, da naše blago dobe čim cenejše, zato nam rušijo valuto. Tako Italijani danes izvažajo naše blago naravnost za bagatelo. Valuto nam ruši tudi nekoliko poljskih židov v Curihi in Amsterdamu, ki zbirajo milijarde, izvažajoč valutarne difference. Naši odgovorni krogi valijo krivdo na trgovce, ali to ne velja. Mi prodajamo svojo živino v Avstrijo za malovredno valuto, a isto živino preprodajajo Avstrijci v Svcico za zdravo valuto. Mi bi morali s Svcico trgovati neposredno. Nadaljnje zlo je, da se naša valuta skoraj nikjer ne kotira, in kdor jo tudi potrebuje, jo ne išče na tujih borzih in ker se ne povprašuje po nji, ji pada vrednost. Tako n. pr. Italijani, ki kupujejo pri nas, vnašajo svojo valuto k nam in z njo kupujejo našo. V Curihi, kjer naša valuta notira, se ne prodajajo ne devize, ne valute, nego nekoliko združenih denarnih zavodov poljubno odreje tečaje. Ako bi človek tudi hotel tam kupiti našo valuto, je ni, ker jo tam kupujejo šele tedaj, ko kdo povprašuje po nji. Zato bi se morala naša vlada pobrigrati, da se na svetovne borze pošljejo ljudje, ki bodo tam po naši valuti povpraševali ter jo kupovali ter ji bo s povpraševanjem rastele tečaje. — Trgovci Grivičji je predlagal, naj se izvoli ožji odbor, ki bo sestavil elaborat ter ga predložil ministru. Vlada naj pošlje ven mešane komisije, v katerih bodo zastopani pridobitni krogi in vlada, ter te naj kupujejo našo valuto v inozemstvu. Naše novčance ne bi se smele prodajati ven. Zunaj jih je tako in tako mnogo, govori se, da so jih Italijani odnesli za eno milijardo ter da z njimi spekulirajo na našo škodo. Te novčance bi se morale pokupovati. V to svrhu bi morala vlada dati 500.000 švicarskih frankov. Isotako ne bi smele naše banke prodajati ven tujo dobro valuto. — Trgovci Prevedan: Od enega mesca sem je dovoljen od nas izvoz dolarjev. Ravno z dolarji bi mogli nabavljati potrebne tuje valute, a ne za naš denar, da one porastejo na našo škodo. — Predsednik Slav. banke J. Zimmermann je mnenja, da moramo prvi razlog padanja naše valute iskati v političnem momentu. Neurejenost, komunizem, atentati itd. izpodkopali zaupanje v našo državo (Glas: Zakaj ne podkupujemo zaupanja v Italijo?). To nezaupanje goni tudi naše trgovce, da kupujejo tujo valuto za vsako ceno. Drugi razlog je naša pasivna trgovinska bilanca, a temu je kriva brezglava vlada. Naš promet ni noben promet. Od nas se je ravno sedaj začelo izvažati na stotine vagonov govede in svinj. Carinarji se ne žurijo to blago cariniti ter stoji na loženju v vagonih, shušuje ter crka. Vsled tega so dobili italijanski kupci naloga, da nehajo kupovati in kdo če pri

tudi kupovati, ko ima stotino neprikljivosti, dokler blago izvozi. Kako se naša vlada malo briga, pokazuje slučaj »Slavenske banke« z borzo v Curihi. Šele mesec dni po obelodanjenju tega škandala zahtevala je vlada, odposlano »Nar. banka« informacije o tej stvari. Treba organizacije, pa bo tedaj tudi vlada pomogla. Organizirajmo se, pa naj tedaj vlada pošlje semkaj na pogovore svoje delegate. Češka valuta stoji trdno, ker se vlada zanjo briga. Komisije, ki pojdejo v inozemstvo naj bodo sestavljene iz strokovnjakov, ki bodo s svojim vplivom in izkuством delovali na tuje borze. Njegova (»Slavenska«) banka je svoječasno predložila, da se dovoli svoboden promet z devizami, ali so ravno trgovci in večina bank vstali proti temu predlogu. Ta promet se je sedaj pretvoril v špekulacijo ter polovica vseh tujih valut služi pri nas samo v svrhu špekulacije. Moral bi se zabraniti izvoz valut in posebno izvoz zlata, ki se od nas izvaža na vagon. V tem bi si morali vzeti vzgled na Češki. Primerno bilanci »SHS banke«, primerno našemu državnemu proračunu in naši produktivnosti bi morala naša krona veljati vsaj 10 centinov. Naši politiki ne računajo ničesar o pridobitnosti ter pridejo na najvišja mesta ljudje, ki niso za taka mesta, kakor je o gospodarskih stvareh moral reševati prof. Surmin. (Surmin se je prijavil za besedo.) Zato bi se ravno gospodarski krogi morali odločiti o nemu: »Nichts mit der Politik« ter se zanimati za politiko, v nji sodelovati ter delovati na korist našega gospodarstva v parlamentu in v svojih strankah. — Novinar Demetrovič: Februarja je bil v Beogradu z drugimi odposlanci pridobitvenih krogov ter se je tam deset dni posvetovalo, a gospodje v ministru so po šestih mesecih storiili ravno nasprotno od tega, kar se je predlagalo. Naša vlada je zares brez glave, ministri delajo na svojo korist. Uničevali so krono, uničili pa so tudi dinar. Skozi tri leta izvajanja agrarne reforme so uničili produkcijo zemlje ter so najrodovitnejši kraji postali puščava. Vsled zmanjšanja pridelka, podražila se je hrana, podražujejo se delavci in vse drugo. Tuji beže od nas. Govorilo se je, da so naši gozdovi »naše zlato«. In to zlato leži izdelano ter propada, ker tuji trgovci beže od nas, boječi se naših prometnih razmer in carinarjev. Intervencijonistične akcije v inozemstvu ne bodo koristile, ker nikdo nima zaupanja v stanje naše valute ne v stabilnost naše vlade ter se vsled tega naša valuta more popraviti za dve točki, ali bo zopet padla. Naša valuta pada, ker imamo dve novčanci ter hoče inozemstvo zrušiti dinar do tečaja česke krona. Ako bi bile naše razmere urejene, ne bi nobena arbitraža zrušila našo valuto. Po ustavi imamo gospodarski svet, pa zakaj se ta ne skliče? (Zimmermann: Nimamo ga še, imamo le zakonodajni odbor.) Prepričan je, da je celo zborovanje bolj politično, nego gospodarsko ter posreduje, da se v vrste gospodarjev vnaša političen razdor. — Prof. Surmin pravi, četudi je profesor književnosti, da je ravno on kakor minister znal predlagati v ministru dobre in koristne stvari. Krivda na našem nazadovanju leži v tem, da trojica ministrov uničuje sklepe celega ministrskega sveta ter da v gospodarskih stvareh odločujejo nesposobni ljudje — bohemi. Tako se je komaj preprečilo, da se ni na predlog referenta zvišala izvozna carina od 1.000 na

10.000 dinarjev. 35.000 vagonov koruze, ki bi jih mogli upotrebiti za kuhanje spirita, smo posodili Romuniji, ter sedaj kupujemo od nje spirit (!?). — I. Zimmermann: Kar se njega tiče ni govoril o sklicanju tega sestanka z nobenim politikom. — Trgovci Prevedan izjavlja isto. Sestanek je sklenila sklicati »Zveza trgovcev«. Predlaga, da se izvoli odbor 6 oseb, ki naj dela na to na merodajnem mestu, da se dinar na tujih borzih oficijelno notira, da se pošljejo ven komisije ter da se prepove prodaja dolarjev. Rubetič zahteva, da se pozovejo tudi denarni zavodi, da povedo svoje mnenje. Čita se sledeča resolucija: »Pridobitniki, zbrani na sestanku v dvorani trgovske in obrtne zbornice v Zagrebu, dne 13. septembra 1921. gledajo z žalostjo, kako se tečaj naše novčance ruši in tlačiti s tem na eni strani spravlja ves naš gospodarski svet v obupno stanje, a z druge strani povzroča v zemlji druginjo, v kateri se bodo udušili vsi sloji naroda enake. Temu stanju niso vzrok samo neurejene razmere, ki leže v vodenju državnega gospodarstva, v proračunu, v prometni in davčni politiki ter v brigi za jačanje produkcije, nego ta čas v neki meri v neopravičeni špekulaciji, ki se je razvila na borzih, ne da bi dosedaj bilo poskušalo, niti se ne poskuša postaviti se ji po robu. Neopravičena špekulacija nahaja svojo oporišče posebno pri tujih kupcih, a teh osebnih interes je, da našo novčanco postopno kolikor mogoče nizko, na to v dejstvo, da naša novčanka ni notirana oficijelno na tujih borzih ter tuje banke z njo manipulirajo po mili volji, določajo ji fiktivne tečaje, tudi če po teh tečajih ne morejo kupovanja izvršiti. Tukaj je potrebna hitra pomoč in intervencija ter se podpisani te potom obračajo do finančnega ministra, da brez odloga podvzame potrebne in kakor take predlagati med ostalimi pooblaščenim nadzorstva nad poslovanjem spekulativ, zatem notirane dinarja na tujih borzih, in s tem v zvezi posebne mere, ki so sposobne potopiti posebnih zaupanja vrednih poverjenih nadzira v inozemstvu poslovanje z našo valuto in devize ter izzvati povpraševanje naše novčance na tujem trgu. Posebno bi se moralo tako postopati v Trstu, Milanu in Curihi. Končno bi se moralo znova regulirati promet z devizami in valutami. Izvoljen je bil poseben odbor, ki naj bi skrbel, da stori posebne korake v smislu resolucije. Končno je Demetrovič zahteval naj izvoljen odbor preiskuje, je-li resnica, da »Francosko-srbska banka« kupuje v Ameriki za našo državo dolarje, da pa ti dolarji ne pridejo k nam, nego ostanejo v Parizu, dočim naši Amerikanci dobivajo tukaj dinarje. Nadalje naj se preiskuje, imajo li beograjski menjači »Barnet in Hohen« kak vpliv na naše finančno ministstvo. — Prof. Surmin: »Franko-Serbska banka« prepričana je po svojih ljudeh osnutek naše banke v Ameriki, ki bi tam prevzemala dolarje ter z njimi plačevala naše kupone. To je bilo za časa njegovega ministrovanja. S tem je bilo zborovanje zaključeno. — Oni, ki ne morejo razumeti, zakaj se naša valuta noče zboljšati ter zakaj nasprotno pada, imajo v zgornjem zadosten material, ki dokazuje, kako danes vladajoče stranke vodijo našo gospodarsko in splošno politiko. Ni opozicija kriva, ki kritikuje politiko vladajoče večine, na slabem stanju naše valute, ampak ta večina, ki je ustvarila in vzdržuje politiko, ki vodi državo v pogubo.

Ljubljancanke.
Zenska se razpozna še-le takrat, kadar se ne ugodni njeni želji. Toda možki sami se skrbno varujejo tega spoznanja, ker se boje, da bi jih izvoljenka morda odslavila, čim bi se ne podvžali, ji izročiti pristojni tribut. Vendar pa nebroj možkih smatra ženske kot najslajše bonbončke. Reče se pomislijo, da si je že marsikdo na najneznatnejšem bonbončku zlomil svoj najboljši zob. Že radi tega bi se moral vsakdo ogibati sistematičnega poškovodanja svojih zob kakor, recimo, sladkorne bolezni.
Ljubljancanke se mora razmotrivati iz povsem drugega vidika. Ona je — pasma zase- To je vzrok, da pri nas ni sufražetk in el malo emancipirank, to se pravi zastopnic ženske osamosvojitve. Nadaljna posledica posebnosti Ljubljancanke je dejstvo, da v Ljubljani večmanj nedostaja specije sovražnikov žentstva. Modrijani namreč, ki na vprašanje, kakoršnji so bili njihovi stiki z ženskami, smehljaje odgovarjajo: »Dobro, ker nisem imel nikdar nobenega opravila z njimi.« so pri nas ravno tako redki, kakor mizogini, ki jih ženske prezirajo, možki pa čislajo, češ: »zopet en konkurent manj«. In na trgu ljubezni vlada, kakor je znano, prav nečedno tekmovalje.
Ljubljancanke se razločujejo od svojih družic kjedrugod. Sicer nimamo rafinirane Parizank, nimajo ognja Španjolk in Italijank, niti orjaštva severjanke, brezkrbnost Nemke ali odličnost Britanke jim je nepoznana. One so enostavne Ljubljancanke. Tudi nječe več biti. Zelo so ponosne na to ljubljancanstvo, kakor na Ljubljano kot tako. Le malokdaj čutijo potrebo, preiti preko tega okvirja, iz česar izvira zanimivo, statistično dokazano dejstvo, da izmed vsega žentstva Ljubljancanka povprečno najmanj potuje po svetu. Fanatično so naklonjene mestu ob Ljubljanici in strašno se vznemirjajo, če jim kdo nepovsečno kritizira Ljubljano.
Ljubljancanka je, kar je potrjeno izkustvo, površna, v splošnem le povprečno izobražena. Gotovo pa je, da, če se posveti višji naobrazbi, v njej napreduje. Hvalijo namreč na njej hitro domljivost, prirojeni um, odrezavost, gotovost v pogoditvi sodbe in zdravo prirojeno logičnost.
Prejokoslej seveda je še vedno prva in poglavita briga Ljubljancanke — močitev gospodinstvo in — razvedrilo. Svojo eventualno neukost zna kaj sprtno prevleči s kaprico. S svojimi dobrim srcem, svojim šarmom, načinom hoje, seje in govorjenja si vsepovsod prisvojuje simpatije. Ljubljancanka se v splošnem oblači enostavno, bolj prosto, kakor žentstvo kjedrugod. Toda to, kar zna storiti iz enega traka, nahora ali šala, kako zna pograbiti krilo in dvigniti nožico — to je poezija.
Ljubljancanki je več ležeče na lju-bezni kakor na zvestobi. Ona hoče, da jo mož ljubi radi nje same in je gotovo manj preudarjaljoča, manj zahtevna, kakor njene sovratnice drugod, kakor druge rase. Ona ne pozna osvetoželjnosti. Če jo življenje ali ljubezen razočara, tedaj ob tem morda pogine, nikdar pa se ne bo osvetila krivcu svoje nesreče, če ga je v resnici ljubila.
Pravtace talne Ljubljancanke ne pozabiš z lepa. In ne bo se ti dopadla nobena druga . . .

Proda se:
3000 KG LEPEGA KROMPIRJA
prodan. Na ogled pri Antonu Vidmar, Ambrus pri Stični.
VSAKOVRSNE ŠTEDILNIKE IN DRUGE POTREBŠČINE
prodan radi preselitve po nizki cenl. Franc Luznar, ključavničar pri kolodvoru, Škofja Loka.
VILA S 4 HA ZEMLJIŠČA
(njlva, travnik, vrt, vinograd) z gospodar-skim pos'pljem in gostilniško koncesijo v zdravilišču Rogaska Slatina št. 32. Pred vilo salon. Cena dinarjev 96.000. 1949
POLNOKRVEN FINO DRESIRAN PES
doberman se takoj proda. Naslov v upravi. 1947
2 ENONADSTROPNI HIŠI
z lepim vrtom. Cena zmerna. Eno stano-vanje kupcu na razpolago. Naslov v upravi lista.
POSESTVO
z vso pritlikino, 28 orolov zemljišča, obsto-ječe iz vrta, njiv, travnikov, gozdov in pašnikov ter 10 minut od fare 5 min. od šole in želez. postaje oddaljeno, se takoj za 350.000 din. proda. Več povelj posestnik sam. Franc Gode, Koblarji 28. Kočevje. 1948
PISALNA MIZA
se proda za 1100 K. Polzve se pri A. Suštar, Kolodvorska ul. 34-III. 1943
KAVARNIŠKO OPRAVO
kompletno, zelo lepo, velikomestno, moder-no proda »Tiskarna Sava d. d. — Kranj. Istotako je dobiti več oken in vrat za podel in hleve. 1942
DOBRO VPOLJANA TRGOVINA
z mešanim blagom na Gorenjskem se da v našem oziroma proda. Samo pismene ponudbe pod »dobro vpeljano trgovino« na An. zav. Drago Beseljak et drug. Ljubljana, Sodna ul. 5. 1948
Kupi se:
VSAGO MNOŽINO SALA IN LOJA
kupim. Ponudbe na Bodan Varenika. Pred Škofjo 21-II Ljubljana. 1938
Službe:
IŠČEMO STROJNIKA
za strojarstvo. Treba je strokovno znanstvo in poznanje dela v strojarstvu. Vprašanja na parno strojarstvo v Smederovu. 1937
KORESPONDENT
obenem knjigovodja. Izvežban v vseh pi-sarniških poslih, z večletno prakso in z do-brimi izprijčevali išče stalne službe. Govori tudi več jezikov. Več v upravnistvu! 1936
MLAD OBRtnIK
išče službe v pisarni, skladišču ali kaj k te-mu sličnega; nastopim tudi mesto v kakl boljši gostilni ali kavarni; zmožen sem hr-vatskega, nemškega in slovenskega jezika. Naslov pod »Mlad obrtnik« pošto ležečo Maribor št. 1.
TRGOVSKI POMOČNIK
mešane stroke se takoj sprejme. Reflektira se samo na dobre moči. Josip Petelin, Ljubljana, Sv. Petra nasip 7.
PRAVNIK
popolnoma vešč slovensčine in nemščine in deloma tudi več angličšine. Išče primerno službo n. pr. kot domači učitelj. Ponudbe na pr. kot domači učitelj. Ponudbe pod »štev. 55« na upravo tega lista. 19944
KROJAŠKEGA POMOČNIKA
prvovrstno moč sprejemem takoj. Franc Rupnik, krojač, Dol. Logatec. 1946
Razno:
NOVOZIDANI LOKAL
na zelo prometnem kraju v Ljubljani se ta-koj odda. Resni reflektanti izvedo naslov v upravi tega lista.
ZAMENJAM KRASNO STANO-VANJE
3 velike sobe, predoba, kuhinja, hodnik, klet, dvorčica, podstrešje, na deželi tri četrt ure od železniške postaje, pač pa auto-postajališče s primernim v mestu. Selitva po dogovoru. Ponudbe pod »Zamenjava« na upravo lista. 1921
BOLJŠI DELAVEC
se sprejme v stalno službo s prostim stano-vanjem.
Ponudbe z navedbo plačilnih pogojev in dosedanjega službovanja pod št. 1929 na upravo lista. 1929
ŽELEZNINAR
mlajša dobro izurjena moč, se išče za ta-koj ali najpozneje do 15. oktobra t. l.
Pismene ponudbe je poslati na Antona Brenčič, trgovina z železino v Ptufu.
2 ČEVLJARSKA POMOČNIKA
se takoj sprejme za boljše delo. — Franc Štifer, čevljar v Škofji Loki. 1934
GOSTILNIA!!
V lepem prometnem kraju se da na račun zraven precej zemlje. Vpraša se pri Kr. Meržiček, kovač, Belo. Šmarje pri Jelšah. 1935
Novo!
Novo!
Helena.
Povest Marije Kmetove. Cena vezani knjižici 28 K, Broširani 24 K. Naroči se:
Zvezna knjigarna
Ljubljana, Marijin trg štev. 8.

Michél Zevaco:
„NOSTRADAMUS.“
»Ah, gospod Ronsard,« je zdajci izgovorila Marija Stuartova. In med špalirjem sklonjenih dvor-janov je krenila k skupini mož, ki so skromni stali v ozadju.
»Veste li, mojster Ronsard,« je povzela, »da sem čitla vaš »Kra-levski gaj« z največjim užitkom?«
»Gospa,« je dejal Ronsard, »ki ni slisal niti besedice,« haš zdaj dovr-šujem »Eklloge.«
»Oprostite mi, gospa,« se je gla-sil mlad mož otožnega in nežnega obraza, »naš dragi mojster je naglu-šen.«
Bil je Joahim du Bellay, sladki pesnik lireškega kraja.
»Aha,« je dejala Marija Stuarto-va s finim nasmeškom, »ubogi moj-ster je gotovo oglušel zato, ker se je preveč glasno razgovarjal z bogo-vm.«
Bellayev obraz je zasijal.
»Gospa,« je odgovoril, »nihče še ni napravil poveljniku naše brigade lepšega poklona.«
»Brigade?« je dejala škotska kra-lijica. »To je ime, ki ga dajete svo-ji pesniški skupini? Prav lepa bese-da; toda kadar gre označiti četo takšnih mojstrov, je treba najti ime, ki vas je vredno, in če ga ni zem-lja, si ga morate izposoditi od zvezd. V mojih očeh niste brigada, nego plejada.«
Klic občudovanja je pozdravil njene besede; a že je stopila mlada

kraljica k drugi skupini, k družbi umetnikov. Tam je stal Pierre Les-cot, zgraditelj Louvra, ki so ga ta-krat še zidali; Germain Pilon, oče »Treh gracij«; Jean Goujon, oče »Karlatic«; in Philibert Delorme, zgraditelj Tuillerijskega gradu dvor-ca, ki ga je stavila baš takrat Ka-terina. In za vsakogar je imela la-skavo, milo besedo.
»Ah, gospoda,« je dejala odhajaje, »žal mi je, da vas ne morem vzeti s seboj na Škotsko, kadar bo treba iti! Kako bi olepšali mojo domovino! In zakaj ne morem ostati vedno v tej sladki Franciji, domovini mojega srca, domovini umetnosti in poe-zijske!«
»In krivoverstvi!« se je zarežal nedaleč dvorni norec Brusquet.
Ko pa se je dvignil hrup ogorče-nja, ki ni obetal prida ubogemu nor-cu, se je začel trpet in oster glas, sekačje besede s tisto trdoto, ki je znak granitnega prepričanja:
»Norec je edini pametn! v vsej tej družbi!«
»Gorje mi!« je zavekal Brus-quet, bežeč po vseh štirih. »Gorje mi, če sem postal pameten! Izgubil bom svojo službo, ki je najboljša na tem dvoru norih ljudi!«
Vsi navzoči so se obrnili proti prišlecu, ki se je potegnil za norca, pripravljeni, da bi občutno zavrnil žalitev. A vsi so se poklonili, raz-mečnili se trepetaje in se skrivili pred grozečo kretinjo, s katero jih je blagoslovil ta menih, ki je bil oble-čen z zlovesčijo ubožnostjo. Od ust

do ust je šlo ime moža, ki so pravili, da gospoduje nad kraljevo dušo:
»Gospod de Loyola!«
»Prostor njenemu kraljevskemu visočanstvu, gospe Margeriti!« je viknil glasnik. »Prostor vojvodinji Valentiniški!«
Margerita Francoska, zaročenka vojvode Savojskega, je vstopila hkrati z Diano Polttersko. Margeri-ta, kateri je bilo takrat sedemindvaj-set let, je bila zvezda na dvornem nebu. Vse jo je občudovalo zaradi njene lepote in duhovitosti. Toda no-čoj se je obračala obča pozornost na ženo, ki jo je spremljala: na novo vojvodinjo. Vsi pogledi so se obra-čali k Diani, vse laskave besede so merile na kraljevo prilježnico, ki je podala konetablu Montmorecyske-mu roko in se približala s svojim ve-ličastnim korakom, zaradi katerega so jo prispevali Junoni.
Vojvodinji Valentiniški je bilo blizu šestdeset let! Priznavala jih je sama; in čemu ne, ko je bilo njeno telo še vedno tako mehko in čisto v svojih črtah, njen čudovit obraz še vedno tako bleščeč in mlad, da si ni marala barvati las in je mnogo mla-dih dam, ki so mislile, da dela to iz rafinirane koketnosti, belilo svoje la-se »po modni gospe Diani«, hoteč po-snemati njeno lepoto!
»Clarissima!« je zamrmral La Tremouille.
»Ne: carissima!« je dejal Ta-vannes.
»Ne: rarissima!« je rekel Bran-tome.

Vojvodinja Valentiniška je sedla povsem naravno v naslanjač, ki je stal na kraljevi levici. Margerita je skromno krenila na svoje mesto, podavša roko zaročencu, enemu naj-hujših sovražnikov Francije, ki pa se je bil sprizajnil, nekaj iz politike, ne-kaj iz ljubezni.
»Kraljica, gospoda! Prostor kra-lijici!«
Vstopila je Katarina de Medicis sredi svojih častnih dam, v dolgi ob-leki od temnovišnjavega baršuna, ki je izvrstno pristojal njenemu blede-mu obrazu. Smehljaje je krenila na-ravnost k Diani Poltterski ter jo krepko in prisrčno objela.
»Oh,« je zamrmral Brantomé, ki je željno opazoval to početje, »za-dušila jo bo!«
A še nekdo je gledal Katarino de Medicis, željneje od vsega dvora: baron de Lagarde! V prvem hipu je zapri oči; zablesčalo se mu je, kakor da je treščilo preden! Groza ga je pograbila za tilnik, kakor bi že čutil na njem krvnikovo sekuro . . .
Na Katarininih prsih je bil zagle-dal rožo . . . krasno krvavordečo rožo! . . . Ta roža je pomenila zanj strašno povelje!
»Ura umora je prišla!« je zamr-mral sam pri sebi. »Čas je! Ura de-janja mi bife!«
»Kralji!« je zagrmel glasnik. »Gospoda, prostor za kralja!«
(Dalje pril.)

Novo!
Novo!
Helena.
Povest Marije Kmetove. Cena vezani knjižici 28 K, Broširani 24 K. Naroči se:
Zvezna knjigarna
Ljubljana, Marijin trg štev. 8.

Nov kašipot za bolnike!

Posređilo se mi je sestaviti knjigo, s katero sem dosegel način, da morem milijonom bolnikov pokazati pot, ki pelje k ozdravljenju. Ta kašipot ne stane nič ter ga vpošljem vsakomur, kdor je bolan, obupan itd. zastonj. Moj spis je rezultat 50 letnega težkega študija in premišljevanja; vsebuje veliko bogatih in praktičnih skusnih ter dosti dokazov odličnih mož in učenjakov vseh strok.

Kdor se hoče rešiti

na sledi mojemu nasvetu, kateri je že veliko tisočom pomagal. Hodisi da je bolezen nastala vesled skrbi, žalosti ali prenapornega dela, bodisi da je ista nastala vsled slabosti, žalosti in prenapornega dela.

Iahkomiselnosti in nezmernosti

vsem trpečim, duševno slabim ljudem pokažem kot strokovnjak

najnaravnejšo pot

da se ozdravi živčnih boleznih, da se ogne nočem brez spanca, da dobi veselje do dela, da se odpravi telesne in duševne slabosti, trganja v udih, glavobola, boleznih v črevih in želodcu in mnogih drugih boleznih.

Zahlevajte s navadno dopisnico se danes gratis in franko

moj kašipot.

Naslovite:

ERNEST PASTERNAK, BERLIN, Michaelkirchplatz 13 Abt. 10.

Restavracija „Južni kolodvor“ Maribor.

Priporočam slavnemu občinstvu dobro domače vino in dobro kuhinjo po najnižjih cenah.

Franjo Stikler, restavrator.

Dular & Fabiani

Veletrgovina manufaktur, samo na debelo
Ljubljana, Dunajska cesta 33
v Balkanu.

Priporočam p. n. trgovcem svojo veliko zalogo in bogato izbiro manufakturnega blaga po najnižjih konkurenčnih cenah. Solidna in točna postrežba z jamčenjem.

Parna pekarna Jean Schrey-a naslednik

Jakob Kavčič

LJUBLJANA

GRADISCE 5

naznanja slavnemu občinstvu, da lahko večkrat na dan postreže s svežim in vsakovrstnim pecivom. Priporočam se za najbolj naročila.

Prodaja se v naslednjih prodajalnah:

Prešernova ul. 26. M. Strauss, Skofja ul. M. Bergant, Spodnja Šiška 61. Zanoškar, Poljanska c. Zambnikar, Kongr trg 5. Svetel, Tržaška c. Cernak, Tržaška c. Kat. Konzule, mlekar, Poljanska c.

Obvestilo.

Imam v zalogi vse sokolske potrebščine, kroje, telovadne obleke, čevlje, ovrtnike, gumbe za žlane in žlanice. Ceniki na razpogo!

PETER CAPUDER

Zdravo! Dobavitelj J. S. S.

Imam na drobno v zalogi večjo množino

prešitih odelj,

(kovtre) od 450—600 K.

KARL PRELOG,

Ljubljana, Stari trg št. 12.

Šolski zvezki,

lastna zaloga L 1, L 2, L 3, L 4, L 5, (L 6, za cirilico) 8 listov, 100 kom. K 110.—. Nadalje od 12, 16, 20, 24, 32, 40, 60, 80, listov male in velike.

Vse šolske potrebščine.

Cigaretni papir,

Olleschau, Abadie, itd.

Stročnice šte. 2 in 3.

Svilen in krep papir. Venci in šopki za neveste. Perje za rože. Rafike Družinske in Blaznikove. Razpošilja po nizkih cenah.

Uran - Papirnica

Ljubljana, Mestni trg 11.

„Philligrafit“

siva barva proti rji

beli in črni email-lak, minij,

i. dr. barve, kristalni boraks,

naftalin in drugo. Kemikalije

v zalogi po jako nizkih cenah

„Promet“

tehn. industr. podjetje, Ljubljana.

Gumijeve cevi

za vodo; plin, zrak, vino, žganje,

spiralne za pazo in visok pritisk

daje: kavčukove plošče, vsako

vrsto asbesta, klingerita, ko-

nopije za vlaganje i. t. d. ima

trajno veliko zalogo

„PROMET“ tehn. ind. podjetje

Ljubljana.

SPEDICIJSKA TVRDKA

LUDOVIK SEVAR vd.

na RAKEKU

oskrbuje točno, najhitreje vse v špe-

dialjsko stroko spadajoče posle, kakor

tudi ocarinjenje.

Pred nakupom naj si

vsakdo ogleda veliko

zalogo

jedilnega orodja, jedlene-
ga in aluminijevega, potne
košare, čevljarsk orodja,
ričnic in zapon za čevlje,
sukanca, gumbov, vezentin
in našivkov ter vse druge
potrebščine za krojače,
šivilje, čevljarje, sedlarje
i. t. d. pri

Josip Petelinc-u

Ljubljana, Sv. Petra nasip št. 7.

Največja izbira Nizke cenel

TIA VELIKO IN MALO!!

MOJI LJUBČKI

živalske slike za naše malčke,
vezane na trdem kartonu.

Cena 8 dinarjev.

V Zvezni knjigarni

Ljubljana, Marijin trg št. 8.

Vačlav Schramm,

Celje,

Izdelovatelj godbenih instrumentov.

Velika zaloga violin, kitar, man-

dolin, citer, tamburic, harmonik

itd. Najfinejše strune za gosli,

citre itd. Loke za gosli in vse

druge godbene potrebščine.

Umetniške gosli in čela.

Popravila se izvršujejo točno in strokovnjak.

Najcenejši v tej stroki.

Večja množina odpadkov

belega papirja

se prodaja.

Porablivo zelo za mesarje,

delikatese itd.

Natančneje v upravi lista.

Raznovrstno

Böhlerovo jeklo

na drobno in debelo 1 in pol

vagona zaloge, železne cevi

za vodovode, paro kanaliza-

cijo, (škotske) irske peči, be-

tonske železo dobavlja po

tovarniških dnevnih cenah

„PROMET“, tehn. ind. podjetje

LJUBLJANA.

Pohištvo in tapetniška

delavnica

Spalne in jedilne sobe, pisarniške

oprave, fotele, klub garniture, ku-

hinje in železne postelje vsake

vrste po nizki dnevni ceni.

Brata Sever

Ljubljana, Kolizej,

Gospodarska cesta šte. 13.

Knjiga s slikami

za zabavo in pouk

našim malim

MOJ ZVERINJAK

Izvod 20 K

V Zvezni knjigarni

v Ljubljani, Marijin trg šte. 8.

„BLISK“

najboljše

parketno voščilo

edino zastopstvo

V. TRATNIK

LJUBLJANA, SV. PETRA CESTA ŠT. 25.

STREŠNO LEPENKO,

lak za konzerviranje z lepenco kritih streh,

asfalt, katran, lesni cement, ksilolej (naj-

cenejši karbolini), watproof za izsuševanje

vlažnega zidovja in izoliranje proti vlagi,

zidno in strešno opoko, apno, cement in

druge stavbinske potrebščine dobavlja

Ljubljanska komercialna družba

Ljubljana, Bleiweisova c. 18.

Hotel „Mangart“ Bled-Rečica

z vsem hotelskim, gostilniškim in kuhinjskim inventarjem z vrtom,
verando, ledenico in kletmi, primeren tudi za trgovino

se prodaja.

Istotam se prodaja tudi poleg hotela se nahajajoča

špecerijska trgovina

z vsem inventarjem in zalogo. — Vsa pojasnila daje dr. Viljem
Krečič, odvetnik v Ljubljani, Wolfova ulica šte. 5, I. nadstropje.

Radi selitve in dopustov

trgovina od 21. sept. do 4. okt.

zaprta.

IVAN JAX, Dunajska cesta.

Razglas.

Dne 1. oktobra 1921 ob 11. uri bo pri gradbeni direkciji za
Slovenijo v Ljubljani, Turjaški trg št. 1, II. nadstropje (v sobi št. 2)

ponudna obravnava

za prevzem mizarskih, kamnoseških in
steklarskih del pri gradnji ambulatorija
na Mirju v Ljubljani.

Podatke, pojasnila in ofertne pripomočke dobivajo interesi
med uradnimi urami pri oddelku IV b gradbene direkcije.

Ponudbe morajo biti zapečatene, kolekovane s kolekom za
20 dinarjev, opremljene s potrdilom, da je vplačan pri finančni

deželni blagajni vadij v znesku 5%, ponudne svote z izjavo, da
ponudnik v celoti sprejme stavbne pogoje in konečno z dovo-

litvijo ministra za zgradbe, da se sme ponudnik udeleževati

javnih licitacij.

Gradbena direkcija si izrecno pridržuje pravico, da odda

dela brez ozira na ponujeno svoto.

Ponudb, ki ne bi bile pravilno kolekovane, gradbena di-

rekcija ne bo vpoštevala.

Mesto dovolitve udeleževanja javnih licitacij zadošča za

sedaj kolekovana prošnja na ministrstvo gradjevin, ki ji je do-

dana taksa v markah za 125 dinarjev ter pravilno frankirana

kuverta naslovljena na ministrstvo gradjevin.

V Ljubljani, dne 16. septembra 1921.

Gradbena direkcija za Slovenijo.

Zadružna gospodarska banka d. d. v Ljubljani

je otvorila pretekli teden svoji podružnici

v Sarajevu in Sibeniku.

Novo došlo!

Posteljno perje

Fino perje (Caunen)

Preproge

Posteljni predložki

Gradi za madrace

Platno za slamnjake

Nanking

Inlet

Brisalke

Kuhinjske brisače

Umivalne rute

Voščene rute

Posteljni vložki

po najnižji ceni pri

K. WORSCH, Maribor, Gosposka ulica šte. 10.

Zahvala.

Vsem, kateri ste v nedeljo 18. t. m. spremili našega

ljubega pokojnika

JAKOBA ROBINŠAKA

k večnemu počitku v Ormožu najlepša hvala, posebno

pa še častiti duhovščini in korporacijam obrtnega, požar-

nega in sokolskega društva ter pevcem, ki so zapeli na

domu pokojnikovem in tudi pri odprtem grobu ganljivo

žalostinko.

Zalujoča rodbina Robinšak.

Naročajte in razširjajte „Jugoslavijo“!

Prometni zavod za premog d. d. v Ljubljani

prodaja iz slovenskih premogovnikov

velenjski, šentjanški in trboveljski

premog

vseh kakovosti v celih vagonih po originalnih cenah premogovnikov

za domačo uporabo kakor tudi za industrijska podjetja in razpečava

la teboslovaški in angleški koks za livarne in domačo uporabo, kovaški premog in črni premog.

Naslovi: PROMETNI ZAVOD ZA PREMOG d. d. v Ljubljani, Nunska ulica šte. 19.

Premog

prvovrsten

kosovec in orehovec po zelo nizki ceni,

dobavljiv takoj in za stalno.

Vprašanja pod „premog“ na upravo lista.